Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРЛЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувла 1923 шера денз • ЕРА. 22 август, 1974 шу. • № 101 (5392). • Мах 2 кеп.

ХАЛКЪА ЭША ТОВАРАШ

Советски наьха вахара хьал-торо лерраг1а айяр Коммунистически партен советски правительстван эггара ч1оаг1аг1а де лерх1ар да. Из башха дика де лерх1ар вай мехка чакхдоах дуккхача лостамашка г1ełла: наха чу1е ц1еноош хьалдеча даьлхье, болхлой алапеш лакхдарца, салаІа а дарба де а курорташ шеръярца, лорий дарба наха дикагІа дарца, наха эша товараш дукхагІа арахецарца.

Ийслаг1ча пятилетка шерашка цхьадола толамаш даьхад Нохч-ГІалгІайчен промышленносто а. 1973 шера хьалхарча ах шера арахийцачул 3 процент дукхагІа арахийцад культурно - бытови гІулакхаштеи коа - карта эшеи товараш. КІезиг - дукха шеръеннай цу товарий ассортимент лакхъеннай дикал. Цхьабакъда бІарчча хьанийцача уж товараш арахецара ах шера план 91 процент мара кхоачашъяьяц республика промышленносто. Цу даькъе бохкхагІа бола бехк тІабуж «Красный молот» завода, мебельно-хьун хІамаш еча «Терек» фирма, дулха комбината, Нохч-ГІалгІай химзавода коллективашта. Эзараш совий товараш дитад цар нахага дІа ца кхоачийташ.

Цо тешал ду дукхача заводий, промышленни предприятей боахамий кулгалхоша, партийни организацеша, моттигерча промышленноста керте латтараша культурно-бытови гІулакхаштеи коа-карта эшеи товараш арахецилга доал ца деш, ши-шегІа лелийташ хилара. Дукха ха йоацаш КПСС Центральни Комитета къоастадир Украински ССР партийни, советски, боахама органаша халкъа эша товараш дукхагІа арахецара даькъера КПСС XXIV съезда решенеш а партеи правительстван кхыдола соцамаш а кхоачаш мишта ду. Даьхача толамашца цхьана белгалдаьд кхоачамбоацараш а. Уж кхоачамбоацараш долаш да вай республике а. ТІайийцача соцамтІа йоах массанахьа бизза пайда эцац предприятей мощностех, бедала ресурсаех, дукха изделеш хьа дика яц, къе я товарий ассортимент.

Масала хьаэцаргья вай швейно-производственни объединени, кога гІирс бу фабрика, столярни изделей завод. Цар арахеца товараш эсала да. Цудухьа дукхагІдолча даькъе мах беча организацеша дІа а ца эцаш юхаухийт.

Дийцача баьъдараша тешал ду цу предприятей кулгалхоша наха эша товараш дика а мел деза а арахецара йоакхо кІезига еш хилара, цу хьакъехьара цар бехктокхам айбанза а баргбац. КПСС Центральни Комитето партийни организацешкара дІадех цу тайпарча гІулакхашка паччахьалихен дисциплина телхаелга, брак хьаелга санна а лоархІаш хьожалга. Шеко яц цу предприятей коллективашта кхоачамбоацараш дІадаха могаргдолгах, хІаьта уж дІадаха дезаш а я уж шоай заводской марка хозъе могаргдола товараш арахецилга вІаштІехьдоаккхаргхилара. ШерагІа боаржабе беза лакхерча категорегІеи паччахьалихен дикала Знак яла мегарйолеи товараш арахецара болх.

Дика кхетадеш да ширпотреба дика товараш кустарни хьисапе арахеца хала хилар. Ишта долче, майрра дІабахьа беза специализированни цехаши участкаши вІашагІйохкара, уж хІанзарча оборудованеца Іалашъяра болх. Цунца цхьана бохкха лоархІам болаш да халкъа эша товараш малагІаш да ховш, кийча дика йолаш бола нах цу балхаш тІа хилар. Баькъда товараш хьадечар а дІадохкачар а хІанз а тІехьа дика Іомалц рыночни конъюнктура, малагІча хана малагІа товараш деза. Из бахьан долаш царна юкъе къовсамаш хул, хІаьта юххера а товараш наха дІа ца а эцаш е торгови организаце ухк, е хьадаьча предприяте дус. Уж къовсамаш хургдоацаш республике вІашагІъеллача баькъахьа яр наха эшача товарий учет ош а, малагІа товараш арахийцача баькъахьа да предприятешта могадергдолаш а, товарий дикалга хьежаргйола а центр.

Украина хьакъехьа КПСС Центральни Комитето баьча соме халкъа эша товараш арахецаш болчарна хьалхашка доккхий декхараш уттаду. Цунца парте дІадех халкъа эша товараш арахецаш цхьаккха а юкъера ца йоаккхаш еррига предприятеш хулга. Нохч-ГІалгІайчене дукха предприятеш я хІанзарча оборудованеца дика кийчъяь а йолаш наха эша товараш геттара кІезига ара а хецаш. Из дІахо ла йиш йолаш хІама дац. Потребителаш хьежаш ба «Красный молот» завода, Грозненски химкомбината, «Автоспецоборудование» завода, иштта кхычар культурно-бытови гІулакхаштеи коа-карта эшеи товараш дукхагІа арахецарга.

Халкъа эша товараш дукхагІа, дикагІа! — иштта да хІанзарча хана дІадехар.

ДЕГ ТІАРА МОАРШАЛ

ГРОЗНЕНСКИ РАЙОНА «ЗАГОРСКИЙ» СОВХОЗА ЗВЕНЬЕВОЙГА Ш. САЛАМОВГА, ТРАКТОРИСТАШКА М. МАДАГАЕВГА, Р. МАДАГАЕВГА, А. МАТАЕВГА, Э. ТЕМУРКАЕВГА, Р. МАТАЕВГА, В. ЭЛЬМУРЗАЕВГА; С. САЛАМОВГА, М. МАДАГАЕВГА, Ш. МАДАГАЕВГА, МАСТЕРАШ НАЛАДЧИКАШ БОЛЧА С. СУЛЕЙМАНОВГА, Э. АХАРШАЕВГА, ОТДЕЛЕНЕ АГРОНОМАГА Л. АЛИЕВГА.

Деза новкъостий! Вай республика къахьегамхоша боккха кхаъ хинна тІайийцар оаш баьккха боккха къахьегама толам. «Волга-Дон» яхача волгоградски совхоза механизаторашкара хьоькхам а ийца, итт трактористи шиъ мастер - наладчики чувоагІача шун звенос, тІехь овсарле йолаш техниках пайда а эцаш, пхе трактораца (йиъ-Т-75, цаІ ДТ-54) 5 дийнахьа 622,2 гектар лаьтта аьхад. Цахаддаш дени буси 23 сахьата болх а беш, хІара трактора норма 11 гектар йолча, оахам дика а долаш, 25 гектар лаьтта оах оаш.

КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева «Волго-Дон» совхоза лаьтта оахача дика хьоькхамаш даьхача трактористашка яхьйитача телеграммана доагІаш дола жоп да из.

Шун звеной толамо цІаьккха а хьахьокх, Дай-мехка тІехдикача техникаца Іалашбаьча вай ахархой йоккхий горонаш йолаш хилар. Цо тешал ду болх дика боввзаши Даьхенна долча гІулакха шоаш кходергдоацаши шо хилар. Шоана карагІдаьнначох хІара денна бола шун боарами республика берригача механизатораашта бола хьоькхами хилба.

Шеко яц техника тІехйолча овсарленга кхачаран, гурахьа дІадувча ялата кхаш кийчдаран, зябь ахаран тІехьара социалистически яхь шерлургхилара.

Оаш, деза новкъостий, Нохч - ГІалгІайчен трактористашта юкъе яьржача социалистически яхье кхы керда къахьегама толамаш дахар лов тхона.

КПСС Нохч - ГІалгІай обком — Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиум — Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совет

Облсовпроф. — ВЛКСМ обком

100 000 тонн хьажкІаш йоалхаргья вай!

Урус-Мартановски районе дика вовзаш ва цу районерча «Красноармейский» совхоза хьажкІаш лелаеча звенона керте латта Альтемиров Буру. ХьажкІаш хьувкъаяра йоккха опыт я цун. Укх шера цо лелаеча 409 гектара хьажкІех 200 гектар ялата лаьрхІа яр. Бакъда дика хьувкъар бахьан долаш кхы 50 гектар доакъара йийна хьажкІаш а ялата чуэца лаьрхІад звенос. ХІара гектара тІара планагІа 27 центнер яккха езача Альтемирова звено членаша дош деннад укх шера 50 центнерал кІезигагІа йоацаш фуалъяьха хьажкІаш хІара гектара тІара яккха. Шоай дош цар кхоачашдергхиларах шеко яц: дика хьийкъай хьажкІаш.

СУРТА ТІА: Альтемиров Буру хьажкІий кхай тІа.

И. ПЛИЕВА сурт.

КПСС НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБЛАСТНОЙ КОМИТЕТАГА

Деннеи бийсанпеи ДТ-54М яхача кхаь трактораца нормагІа 46 гектар аха езача метте 103,6 гектар аьхача Волгоградски области «Волго-Дон» яхача совхозерча трактористий почин ч1оагг1а къоабалъяь тІайийцай тха «Загорский» совхозерча берригача механизатораша. Тхо гІаддаха дар. Центральни Комитетои новкъоста Л. И. Брежнева шеи тхоай коллегаш иштта чІоагІа даькъала бувцарах, хьатІадоагІача шерарча хьувкъама лаьтта кийчдеча цар яьккхача къахьегама коталон селлара боккха мах барах.

«Волго-Дон» яхача совхозерча ахархой почин хьал а лоацаш, гурахьа дувча ялаташта ший ханнахьа лаьтта кийчдар, зябь ахар тешшаме лакха хьувкъам кхебара лоархІаме агротехнически хьал хилар кІоаргга кхета а деш, лаьтта оахача агрегатех балха овсарле лакхагІа йолаш пайда эца а гІерташ, 10 механизатор юкъе а волаш лаьтта оахарий звено вІашагІъеллай оаха. Лаьтта оаха пхи агрегат еннай тхона — Т-74 яха йиъ трактори ДТ-54 яха цхьа трактори.

Дег тІара раьза хинна хоам бу оаха. Т-74 яхача трактора смении норма 5,5 гектари ДТ-54 яхача трактора — пхи гектари йолча метте тха звенос пхе дийнахьа 622,2 гектар аьха хиларах.

Совхоза кулгалхоша, парткомо мел эшаш дола хьалаш вІаштІехьдаьхад тхона къахьегама овсарле лакха йолаш къахьегара. Ханна лаьрхІа кхай тІара стан кийчъяьй яхача кийчбелга вІаштІехьдаьккхад, смена дІаеннача трактористашта деша керда газеташи журналаши да. Ховш ма бинге а, лаьтта оахаш йоахкача агрегаташта хьатІадахь доагори хийи. Массехк минут ялалехьа метта оттаю оаха телха оатхал. Цу тайппара, тха лаьтта оахача агрегаташа деннеи бийсаннеи 23 сахьатал кІезигагІа йоацача хана болх бу. Тха хьинареча къахьегама вахта дІахо хьош я.

Звеноца болх беш ши мастер-наладчик ва. Агрономо хронометраж а лелаю, лаьтта мишта оах хара тІахьожам а лоаттабу.

Парте областной комитета дош ду оаха, пятилетка чакхйоалача шера лакха хьувкъам кхебара оахош низаш кходерг ца хиларах, лакхагІа айергья оаха социалистически яхьа байракх, къахьегама кердача коталонашца гІахьюгаргья Даьхе.

Ш. Саламов, В. Эльмурзаев, С. Саламов, М. Мадагаев, Р. Мадагаев, М. Мадагаев, Ш. Мадагаев, Э. Тимуркаев, Р. Матаев, А. Матаев — трактористаш.
С. Сулейманов, Э. Ахаршаев — мастераш-наладчикаш.
Л. Алиев — отделене агроном.

ЦХЬА ХЬАЖКІА ЦА ЮТАШ

УРУС-МАРТАНОВСКИ РАЙОНА «КРАСНОАРМЕЙСКИЙ» СОВХОЗЕРЧА Б. АЛЬТЕМИРОВА ХЬАЖКІАШ ЛЕЛАЕЧА ЗВЕНОЙ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ

Укх шера тха звено йоккха яьй, цун кхаш дикка шердаьд. Ялат дукхагІа даккхар духьа къовсам а лоаттабеш, ер шу долалуча юххье декхар тІайийцар оаха «кура» хьажкІаш дикка хьувкъаяра: ялатийна лаьрхІа дІайийнача хьажкІий 200 гектарах хІаране тІара 45 центнер фуалъяьха хьажкІаш яха дош деннадар. Цхьабакъда хІанз, тІаэтта хьалаш, лаьрхІар миссел ка бола ялат ца даккхар теркал а деш, доккхагІдола декхараш тІайийцад оаха. Эггара хьалха оаха лаьрхІад ялатийна 200 а йа юташ, 250 гектар хьажкІаш йита. Царех хІаране тІара 45 а ца йоаккхаш, 50 центнер йоаккхаргья оаха. Цу декхарах лоархІадара мел эша хьалаш долаш да тхо.

20 балха дийнахьа чуйица даргда тхо хьажкІаш. Ханаш лоацьяр духьа комбайнашца ийца ца Іеш, кулгашца а чуэцаргья оаха уж. Цхьа хьажкІа ца юташ чуэцаргья ерригаш а.

Республикера берригa хьажкІаш лелаераш тІахьех оаха кура хьажкІаш хьувкъаяр духьа, дош деннача тайпара 100 эзар тонн ялат гулдар духьа лоаттабу къовсам бизза чакхбаккхара.

Звеной коллективо тІадиллараг1а Б. Альтемиров, «Красноармейский» совхоза звеньевой.

КхозлагІа хий дул хьажкІашта

ХІара ди тІехьагІа шерагІа яржа республика кхаш леладерашта юкъе дукхагІа хьажкІаш кхеяра тІехьара социалистически яхь. ХІанз керттерча декхарех хьажкІий кхашна кхоачам хиллал хий диллар да. Из дика кхетаду Грозненски районерча Ленина цІерагІча колхозе. Укхаза 400 гектар хьажкІаш я ялата лаьрхІа дІайийна, хІаьта уж лелаеш ши звено а я. Цхьаннена кулгалду Маковеев Петра, вокханна керте латт Дамаев Наци. Уж шаккха звено аккордно-премиальни системах болх беш я. Механизатораша шоаш лоархІ продукцега дІалодар, хІаьта из лакх ца далийта а гІерт, хІана аьлча цунах тийша да цар алапеш а.

ХІара звенос шишша бІаь гектар лелаю, хІаьта хІара гектара тІара 40—45 центнер хьажкІаш яха а лерхІ. Къаьстта чІоагІа теркам беш леладу укхаза кхашка ханнахьа а дика а хий дехкара гІулакх. Иштта шозза диллача хих хІара гектара кхо эзар кубометр кхачийтад. ХІанз кхозлагІа дуллаш да из, хІара гектарага 1,8 эзар кубометр а кхоачийташ. Из болх дика бу шоашта тІадилла гІулакх масса хана цІена чакхдоаккхаш болча хий деттараша Карнаухов Александра, Карнукаев Махьмуда, Самраилов Дапе, Толокнеева Верас, Чугуева Зинас. Ди а бийса а ца къовсаш кхашка хул уж харшашка гІолла хий дехкаш.

Шоайла яхь лелаеча цу звенош чІоагІа теркам тІабохийт хьажкІаш лораяра, колхоза рузкъана хаддаза ха ду цар.

Колхоза председатела Михаил Федорович Лютикова боах:

— ХьажкІаш лелаю звеноош аккордно-премиальни системах болх байта яхаро наьха бехктокхам айбаьб, цар къахьегама овсарле лакхъяьй, болх тоабаьб. Хьажал шо хьажкІашка, мишта тоаенна я уж. Укх шера цар боккха хьувкъам чубахьаргболга гуш да.

Л. ОСЕНЕВ.

ДАЬХЕН АМБАРАШКА — ТІЕХДИКА ЯЛАТ

ГУДЕРМЕССКИ РАЙОНА «СТЕПНОЙ» СОВХОЗЕРЧА В. ЧУЛИГОВА ДУГА ЛЕЛАДЕЧА МЕХАНИЗИРОВАННИ ЗВЕНОЙ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ

КПСС Центральни Комитето партега, советски халкъага даьча Кхайкарала жоп а луш, тха звеной къахьегамхоша дерригa низаш тІадахийтад лаьттан беркат алсамдаккхара, техниках, удобренеех пайда дикагІа эцара.

318 гектар я лелае звенога дІаеннар, царех хІаране тІара 45 центнер дуга даккха дош деннад. ХьалхагІа оахош тІайийца хиннача декхарашка цІаьккха юха а хьежа, керда декхараш белгалдир: хІара гектара тІара планагІа лаьрхІача 35 центнера меттел кІайча ялата 55 центнер яккха.

Республика бІарчча хьанийцача 20 эзар тонн дуга яккха дош деннад дуга леладераша. Тха звенос лоацаргдола дакъа — 1750 тонн.

Иззал хьувкъам кхебара тІадийрзза къахьега дийзад. ДикагІйолча ханашка, лакхача агротехнически боараме дІадийнад дуга, Іунал даьд цунга. ХІанз тха декхар — хьалкхебаь хьувкъам бизза ший метте хилийтар а вІалла ца бойташ чуэцар а.

Хьувкъам чуэца ха — хьувкъам бахьан долаш лоаттабеча къовсама тІехьара, эггара бехктокхамегІа йола этап. Тхоай ханнахьа доладедар тхо дуга чуэцара кийчо е. Июнь беттехье а тоаяь яьлар звеной коллектив ийс комбайни кхо жаткеи.

Чуэца доладеннача хьалхарча денношке а денз къахьегаргда оаха цхьа буртиг ца буташ дуга чуэцара. Аьттув болаш ена цхьа сахьат а ха ца йовеш Іалашдергда оаха дуга чуэцача техниках балха овсарле лакха йолаш пайда эцилга.

Долла хІама дергда оаха кхы мело ца еш тІехдика ялат Даьхен амбарашка чутассара.

Республикера берригa дуга леладераш тІахьех оаха тІайица декхараш толаме кхоачашдар духьа, дуга чуэцара тІехдика кийчо яр а балхаш дика вІаштІехьдаьха чуэцар а духьа яхь шерагІа йоаржаяра.

Звено коллективо тІадиллараг1а В. ЧУЛИГОВ, «Степной» совхоза звеньевой.

Деча Іуналга хьежжа дика хьувкъаш я Назрановски района «Октябра 40 шу» яхача совхоза Долакха - Юртарча отделене кхашкара хьажкІаш. Шу долалуш шоаш тІайийца хиннача декхарашка юха хьежаб хьажкІаш кхеераш. Хьалха хІара гектара тІара 40 центнер фуалъяьха хьажкІаш чуя дош деннадар цар. Бакъда, 100 эзар тонн хьажкІаши 20 эзар тонн дугеи даккхара республика юрта боахама къахьегамхой тІахьехаш КПСС Нохч - ГІалгІай обкомо Кхайкарал даьчул тІехьагІа, шоай торонай а лаьрхІа, кхы а доккхагІа декхар тІайийцад отделене звеноша. Цар дош деннад хІара гектара тІара 50 центнерал кІезигагІа йоацаш фуалъяьха хьажкІаш чуэца.

ХІаьта отделене болаш ба шерагара - шерага хьажкІий хьувкъам дика кхебеш хьабоагІа говзанчаш. Царех ба доккхий толамаш дахарах вай Даьхено Къахьегама ЦІеча Байракха орденаш енна бола Гелисханов Юсупи Даурбеков Яхьяи.

ИйслагІча пятилетка диъ-лагІча, къоастамбеча шера шоайла социалистически яхье баьннаб звеноошцара механизатораш. ХІанз шоай берригa низ тІаберзабаь къахьегаш ба уж хьажкІаш чуэцара эша еррига техника тоаеш, ди-бийса ца лоархІаш лораю цар шоай кхашкара хьажкІаш.

СУРТА ТІА: Назрановски района «Октябра 40 шу» яхача совхоза толашагІвола звеньевой Гелисханов Юсуп ший кхай тІарча хьажкІашка хьожаш воал.

И. ПЛИЕВА сурт.

20 балха дийнахьа чуэцаргья вай хьажкІаш!

ШАЛИНСКИ РАЙОНА ХЬАЖКІАШ ЛЕЛАЕРИЙ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ

Пятилетка диълагІча, хоадамбеча шера дерригa доаккхаш дола ялат 42 эзар тоннага дІакхоачаде лаьрхІад оаха. Ка бола ялаташи бобови культураши чуийца а баьнна, тха районерча ялаташ кхедераша 24 эзар тонн ялат гулдаьд. Долче, тІайийца декхар толаме кхоачашдара кхы а 18 эзар тоннал кІезигагІа йоацаш фуалъяьха хьажкІаш яха еза.

ХьажкІаш — дерригa чудахьаш дола ялат алсамдаккхара лоархІаме резерв. КІурача хьажкІашта укх шера йиъ эзари ах эзари гектар еннай районе — лаьрхІачул 800 гектар дукхагІа. Цу цхьан ханна долла хІама дир оаха кхашкара хьувкъам чІоаггІа лакхбара.

Эггара хьалха боахамашка вІашагІъеллар опыти инициативеи дукхагІа йолаш бола механизатораш керте этта хьажкІаш лелаю 35 звено. Эггара дикагІйолча ханашка дІайийра хьажкІаш, эшшача боараме ханнахьа удобренеш тайсар, дІайийнача хьажкІашта лерттІа гІулакх делга вІаштІехьдаьккхар. ХІаьта цу дерригача хІамаша толам а баьккхар.

ХьажкІаш къаьстта дика хиннай ХХ-ча партсъезда цІерагІча колхоза, «Джалка», «Пригородный» совхозий кхашка. Хьувкъам бахьан долаш лоаттабеча къовсама хьалхарча этапе эггара дикагІа толамаш даьхад ХХ партсъезда цІерагІча колхозерча Ломалиев Іаьлий «Пригородный» совхозерча Исмаилов Мовлдеи звеноша.

Хьувкъам бахьан долаш лоаттабеча къовсама хоадамболаш йолча этапе яхьа котало хьан йоаккхаргья хьахьокхаргда хьажкІаш чуийцачул тІехьагІа хьахиннараша. Районерча хьажкІаш лелаераша долла хІама ду хьувкъам бизза ший метте хилийтари вІалла а ца бойташ чуэцари духьа.

Оаха декхар тІайийцад: 450 гектар долча дерригача лаьттан хІара гектара тІара 40 центнер фуалъяьха хьажкІаш яха. Цо йиш хулийтаргья тхога планагІа яккха езача 11100 тоннана меттел тхо яккханза даргдоаца 18 эзар тонн хьажкІаш яха.

Паччахьалкхенга 10500 тонн фуалъяьха хьажкІаш йохкаргья оаха — хьалхагІа тІайийца хиннача декхарел пхи эзар тонн дукхагІа.

Оахош тІайийца декхараш толаме кхоачашдар духьа дІахо кхашка денна а бийсанна а хий декхилга Іалашдергда оаха еррига техника низах бизза пайда а эцаш, балха юкъе лакъа лоацаргда кийчбаьча берригача поливальщикаша.

Оаха дош лу хьажкІаш чуэца еррига техникеи автотранспорти пхи ди ханал хьалха бокъонца кийч а яь дІаоттае, шин сменагІа цар болх белга вІаштІехьдоаккхаргда.

Ялаташ массе метте дийнахьа а бус а лораделга вІаштІехьдоаккхаргда оаха. Цу гІулакха механизаторашта юкъе шерра яхь йоаржаергья оаха хІара комбайнага деннеи бийсаннеи эггара дукхагІа болх байтар духьа. Цу цхьан ханна кулгашца а чуэцаргья оаха хьажкІаш.

Декхараш дийна а дийца тІайийцад Шалински района хьажкІаш лелаерий совещане.

ФИЙГ БИЗА ХУРГЬЯ ХЬАЖКІАШ

«ПУТЬ К КОММУНИЗМУ» ЯХАЧА СУНЖЕНСКИ КОЛХОЗЕРЧА Л. ЛЕБЕДЕНКО ХЬАЖКІАШ ЛЕЛАЕЧА ЗВЕНОЙ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ

Хьувкъам бахьан долаш лоаттабеча къовсама хоадамболлаш дола денош хьатІаэттад. ХІанз толам балга кхашка оаха кхетамца хий диллах, хьажкІаш лораелгеи чуэцилгеи вІаштІехьдаккхарах тийша хургда.

Доккха декхар тІайийцад тха звеной членаша: 155 гектарах хІара гектара тІара 70 центнерал кІезигагІа йоацаш фуалъяьха хьажкІаш яха, силоса лаьрхІа дІайийнача хьажкІий 49 гектарах хІара гектара тІара — 450 центнер моша доакъар.

Тхоай толам барголгах дог тийша да тхо. ХьажкІаш дІаювчеи тІаяьнначул тІехьагІа царна гІулакх дечеи хана эшшача боараме удобренеш тайсар оаха кхашка. Лаьттанцара хьоанал теркал а еш тайсар оаха уж — хІара гектара тІа 1300 килограмм фосфорни, калийни, азотни удобренеш. ХьажкІашта юкъера оасар дІадаккхара гербицидаш техар оаха, хІаьта из бахьан долаш кулгашца вІалла де а дезанзар тха оасар.

Тха района хьалашка кхашка хий дехкаш ца хилча лакха хьувкъам кхебе вІаштІехьдаргдац. Цудухьа еррига хьажкІаш хий дехкача лаьтташка дІайийра, ший ханнахьа шозза вегетационни хий диллар, хІанз кхозлагІа хий дуллаш да тхо.

Лаьттанца эшшача боараме тІоалали хьоанали хилар — хьувкъам дика хургхилара бола тешам.

Оахош хьалкхебаь хьувкъам ший метте лоаттабара де лезар деш да тхо. ХьажкІаш лораеча хьинаре дакъа лоац звеной членаша.

Халкъа юкъе оалаш да: кхашкара бар бац хьувкъам доашкара бар ба. ХьажкІаш оаха чу сихагІа ме эц, кІезигагІа йоргья уж. Цудухьа оттадаьд оаха тхоашта хьалхашка декхар: цхьа хьажкІа ца юташ еррига хьажкІаш 10—12 балха дийнахьа чуийца яха.

Республикера берригa хьажкІаш лелаераш тІахьех оаха лоацачча ханашкеи ца йойташи хьажкІаш чуэцара.

Звеной членаша тІадиллараг1а Л. ЛЕБЕДЕНКО, Сунженски районерча «Путь к коммунизму» яхача колхоза звеньевой.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ИСЛАМИ КХАЛСАГИ

«Советски сага юкъ-сибат, цун коммунистически мораль а мировоззрени а хьахул дІаяхача заман вочз гІулакхашца машар хургбоацаш лоаттабеза къовсаме», — аьннад КПСС Центральни Комитето парте XXIV съезде яьча доклада тІа. Цу воча гІулакхех эггара дукхагІа даха дІаьхлуш а сага кхетам тувлабеш а да дына гІулакхаш. Тха районе дынах тешача наха юкъе дукхагІбараш кхалнах ба аьлча харцхургдац.

ХІара кхалсагага кхетадайта дева исламах юхедиса гІулакхаш цхьаккха лард йоацаш а реакционни а хилар. Дынах йола беседаш еча, лекцеш ешача хана цунга дІадоввийта деза исламо кхалсаг мел кІезига лоархІ.

Ислам дунеи тІа даьржача дынашта юкъе боккхагІбарех цаІ ба. Из хьахиниаб къахьегамхой Іехабара эксплуататорашта эшандаь, шоай къе-миска а бокъо йоаца а вахар лоаш царга къематдийнахь хургдолча дикага сатувсийта. Ислама беррига чулоацам тІаберзабаь ба наха даьчох бахарий бокъо яккхара, уж хьаллацара. Уж ца бусалба ды хьабалара а чІоагІбара а объективни исторически бахьанаш.

Ислам кхыча дынел къизатІа да кхалсагаца. Кхалсагах долча шии акхача гІулакхашца по из общество а цІагІа а цхьаккха бокъо йоацача йоаккх. КъорІа тІа а кхыча дына хьехамаш тІа а йоккха моттиг дІалоац цун бокъо ца хилар чІоагІдаро. Цар тІа оттаяьй кхалсаго де дезача зІамигача а доккхийча а гІулакхий хьакъехьара дып нормаш. Царца ниисдеш хила деза ше яхача бусалба кхалсаго деш мел лар. Белгалдаккха доагІа уж дына правилаш маІоагІара цаІ шоллагІчоа тІехьа йолаш ца хилар, цІенхаштта вІаши духьала ювцаш хилар. Бакъда цар тІа сеннахчох лаьца дувце а, кхыча дынашачул чІоагІагІа кхалсаг бокъонах йоаккхаш да бусалба дына хьехамаш.

— Кхыметтел маІача сага нийса дына гІулакхаш леладе а йиш яц цун, вешта аьлча цунах молла е мурдий тхьамада хила йиш яц. Цун бокъо яц маьждиге аха а. Бакъда чІоагІа дына тІехьа баьнна кхалнах вІашагІа а кхийте, кхалнаьха мурдий тоабаш еш, зерата бийсаш еш, зикараш доахаш моттигаш - м я.

Тха Назрановски районе а ба уж тайпара кхалнах. Точиева Солсбика Маликат, ХаштыровгІар Макхеи ПаьтІамати керте латта кхалнаьха мурдаш далла гІулакх де вІашагІбетталу.

Цхьа тешала отта везаш моттиг нийсъелча, масала кхелеча бусалба дыно шин кхалсага тешал цхьан маІача сага тешала нийса мара лархІац. ХІаьта цхьана хьахинна боахам бекъа безаш моттиг эттача, из бекъ маІача сагагахьа боккха озабезам беш. Масала, БурокІалха ваха Умаров Саьлмарзий Салман дына авторитеташ УмаровгІар ГІармаха-Хьажи Удии Іумарий Исраили оарцагІ а баьха, шин йус Залихан, кхо бер хьа а даьккха, эккхае гІийртар.

Кхалсага кхел-гІулакх къоастадеча, исламо тІаэцац из раьза хилар е ца хилар. Цу тІа гІолла Гамурзиево юрта яха Албогачиева Іайшет цун даьша из раьза йоацача, Наьсар-Керте вахача Марзиев Іалиханага дІаелар. Из дир дІаьха сом дезача АлбогачиевгІар Ахьмада, Султан-Гире, Къамболата. ХІаьта уж нах ба совхозе болхлой эшшаше хІара шера договорах болх бе ухаш а.

МаІа саг бехке вац цо дагадоххарах раьза еце а саг йоалайича, шариІата маяххара кхоза «аз йитар хьо» аьнна сесаг йитача, иштта кхыдола харцгІулакхаш дича а. Масала, Албогачиев Ювсапа, кІала сесаги ялх бери доллаше а, шоллагІйола сесаг лаьрхІа Романюк Лида йоалайир. хІаьта цул тІехьагІа — М. Оздоева.

КъорІа тІа аьннад къонахчо йиьнега кхаччалца саг йоалае мегаргья. ХІаьта районерча дына авторитеташа йоах къонахчуи иттанега кхаччалца истий хила беза. Иштта шоаш деча дына хьехамашца цар бартзюг кІалхара сесаг шийна кхы цхьаькха саг тІайоалайита, из шии мара мутІахьа хилийта. Бакъда цар яхар селлара кхоачашхилац, къаьстта укх тІеххьарча хана, кхалнах раьза бац цу гІулакха, хІаьта ши саг йоалаяьр бехктокхаме оз. Масала, ши саг йоалаярах укх шера бехктокхаме эзар Наьсар-Кертера Эсмурзиев Терсбота Зяудин, Дидигов Мухтара Хьасан, СурхотІара Пароа Дауд, кхыбараш.

Ислама бокъонех саг йоалаяр хІама доххари эцари да. Шоай йоІ маьре йохийтача даьша из югачунгара урдув доакх.

Урдув дакххаро, кхелета йиІигаш маьре ахийтаро, иштта кхычар кхалсага тІа маІача сага доал оттаду.

Вай интеллигенцех бола цхьабола нах ба урдув далар ший нускала кийчду совгІат да ала гІерташ. Из кІалха кІийле йоаца къамаьл да.

Исламо могалу йоІ йодаяр. КъорІас маІача сага бокъо лу шийна езача кхалсагах ший сесаг е а низагІа йодаеда. Исламо могадеш дола йоІ йодаяр кулаш тоъал моттигаш я вай республике. Масала, март бетта тха районе АМООС болхло Дахкильгова Маликат йодайир нефтебаза болхлочо Халухоев Мухьмада. Цул тІехьагІа «Электроинструмент» завода болхло Альтемирова Тамара йодайир Гамурзиево юртарча Мархиев Гирихана.

Вай декхарийла да дынах тешача нахаца къаьст - къаьста беседаш еча хана ислам, цун чулоацам дІабовзийта, кхалсаг цо ерригача бокъонех йоаккхаш хилар бокъонца дІадовзийта.

Ислам, кхыдола дынаш а санна, исторически хьахинна хІама да. Гаьна дац из наха юкъера дІадаргдола ди.

Марксизмо - ленинизмо хьахьекхад къахьегамхой дыно тувлабечара боалаш - боалаш мукъабаргхилар.

Вай халкъ социальни, Іилма - технически, материальни, культурни хьакъе дегІаухаш хиларо хьахулийт дына хьехамаш, цунца ислама хьехамаш а дІадалара эша хьалаш.

Бакъла уж ши-шегІа хьахургдац. Уж хьахилийтара боккха лоархІам болаш да къахьегамхошта атеистически кхетам балар.

Из дош кхоачашдара боккха теркам 'а беш, парте XXIV съездо белгалдаьккхар идеологически балха тІа къахьегамхой марксистско - ленински мировоззрени хьахургІолаш царна кхетам балар боккхача лоархІаме хилар.

Боккха идейно - политически кхетам бола, коммунистически мораль йола саг хьахчлар айхха дувзадениа да наьха сакхетам чуи вахарцеи диса дІаяхача заман во гІулакхаш хьадда дІадахарца.

В. И. Ленинеи Коммунистически партеи боккха лоархІам бола гІулакх лийрхІад кхалсаг дыно техача баргІалах мукъаяккхарах. Цу даькъе дукха хІама даьд партеи правительстваси.

Тха районе цхьабола маІа нах дына гІулакхаш чІоагІа леладеш ба. Цу тІа гІолла дагадох М. Горьке аьнна е дешаш: «Шии эзар шера дыно маІача сага кертагІа доах кхалсагаца хаддаизен чІоагІеи во а моастагІал долаш а хила, яхаш, нэ маІача сага кІоаргга кхетам чу дессад, хІама ца эшшаш оамал хиша дІа а эттад».

ХІара атеиста декхар да вай обществана исламо деш дола зулам ше мадарра дІагойтар. Дезалеи обществеи кхалсага бокъо ца йоалийташ хьадоагІа ислам ше мадарра къахьегамхошка дІадовзийта деза, бусалба дына керте латтараша ислам къаман гІулакх да яхаш дувцар харцхилар дІахьокха деза, къаьстта белгалдоаккхаш дІабовзийта беза коммунизм хьалъеча советски кхалнаьха бола боккха лоархІам.

М. ПУГОЕВА,
КПСС Назрановски райкома кхалнаха юкъе беча балха отдела заведующи.

ЧИТИНСКИ ОБЛАСТЬ. Шерача арепашкеи ушалей нийсаленашкеи, массача хил дехьаювлаш, чхарий лоамашта уллув чакхъюйл Забайкальски машиннаькъа - поездаш. Машинникъ чхараштa сов гаргакхоачача моттигашка тохкамаш хилар кхерам тІабосс.

Наькъа хьатІаупттача лоамашта тІахьожам лоаттабеш лаьрххІа йола служба я Забайкальски машиннаькъа Сбега яхача станце. И. Г. Иванов керте латтача верхолазий бригада лоамашка хьожаш чакхйоал, меттахьара хьайна тІой дІадоах. Сатийна болаш кхувл шоай составаш цу халача профессе наха наькъа кхерамзлеи поездаш ца сецаеш лелийтари вІаштІехьдаьккхалга ховча машинисташа.

СУРТА ТІА: никъ мукъа ба.
Г. КАЛАЧЬЯНА сурт.
ТАСС фотохроника.

ДУХХЬАЛ ШИЙ ДУХЬА ДОАЦАШ

— ЗІамсаг ма вий хьо, хІанзза мара ваха дІа а волаванза. Болх геттара дика ма бой Іа, накаца Іимерза, безаме, тарлуш ма вий хьо. Унахцlена, цхьаккха маьже ца эшаш саг ма вий хьо. Духхьал малар совдоахаш долла хІама толхаде мегаргда? Аз хьога яхар да сай воІ хьо хилча, цунга аргдар. Сона чІоагІа халахет хьо санна волча-...кача зІамсагагара иштта гІалат даьннад аьнна хьахеза. Хьона хьайна а бІаргавайна хург ма вий веха саг, хье а вийла хург ма вий цох. Из санна, пах белергбола хІама мишта леладергда мегаргволча саго. ДІадаккха хьайгара ходенна из гІалат. — Иштта зІамсага хьехам беш яр Татьяна Николаевна Грачева Грозне машиннаькъа станце парткома кабинете. Отпуске волча секретара декхараш кхоачашдеш яр из ше цун заместитель хиларах тарра. Из гІулакх цо хьалхара деш дацар. Дукхаза а нийсъеннай из секретара метта болх бе безаш.

ХІаьта коллективе сага даьнна гІалат ший дезалхочун даьлча санна хеташ новкъа хул цунна, къаьстта къонача сагагара даьлча. Цудухьа дора Татьяна Николаевнас зІамсагага иштта дІаьхдаь а дог цІена а къамаьл.

— Татьяна Николаевна, бехке ва со, бакълув хьо сога, кхы доалийтаргщац аз сайгара из гІалат, — аьнна дІавахар зІамсаг.

Малара тІаккхувш вар къона коммунист поездаш хьатІаийеш вола Ф. В. а. Цунна а иштта цкъа-шозза яхар санна къамаьл дир Грачевас. Нийсача новкъа ваьккхар цо из а. ХІанз хьокхаме болхло а дика общественник а ва из.

Иштта моттигаш кхы а нийсъеннай Татьяна Николаевна ше станце 25 шера болх беш йоаккхача хана.

Цо шоай коллективе доккхий общественни гІулакхаш кхоачашду ше бехктокхамерча производственни балха тІа йоллаше а. Из станце эксплуатационни центральни поста йоккхагІйола приемо-сдатчик я. Ший сменагІа цо хьа а ийю, дІа а ухийт бекъа мухь кхухьа ерригa поездаш. Станце гІолла чакхъяьнна дІайолхача, цига сеца Іойоассаеча е тІайоттача ерригача поездашка, цар вагонашка хьажа а уж лерттІа хулга Іалашде а деза цун. Цо гІалат дича, из гаьна даргдолаш хІама да. ХІаьта машинновкъа дуккха хьовзаме хІамаш нийслу: товар чудолча вагона пломба кхыча хІамах дІакхийтта е къоал тІехь кулг теха дІаьаьккха, кхыметтел маІараш хьаелаенна моттигаш хул. Цунна къаьстта теркам тІабохийт Татьяна Николаевнас. Шеи шийцара новкъостийи хьежа ца Іеш, цу гІулакха Грачевас сарцагІбоах машиннаькъа милице болхлой, дружинникаш, халкъа тІахьожамхой. Цкъа цхьа вагон кхаьчар станце, наІараш хьа а елаенна. Цу чу яр печеньеш. Бакъда чурча товара тІера хІама даьннадацар. Цига милице болхлой тІа а болаш, акт а оттаяь, неІараш майоагтІара дІа а хьайла, дІаяхийтар вагон.

Цкъаза нийслу вагонаш тІара мухь мабоагтІара дІа ца къовлаш. Иштта цкъа «Красный молот» завода межцаьтта насос кхаьчар станце, платформа тІа а уллаш. Хьежача, из мела дІакъайла яр. Платформа юхаяхьийтар Грачевас. ХІаьта станцера заводе дІахьоча юкъа тІера чукхийтар насос. Нагахьа санна из машинновкъа яьккха яларе, авари хила тараургдолаш кхераме хІама дар из.

Цхьаккха а мехка хулаш йола политически кампа и чакхъялай Грачевас хьинаре дакъа ца лоацаш. Иштта хилар дукха ха йоацаш СССР Лакхехьарча Совета депутаташ хоржача хана а. Мехка керттера Советий орган харжар халкъа вахаре боккхача лоархІаме йола событи хилар дІахойташ, вай гражданашта Советски Конституце луш йола йоккхий бокъонаш дІайовзийташ, социалистически демократи дунеи тІа эггара тІехйола демократи хилар дІакхетадайташ кхетама болх бир цо харжархошта юкъе, из болх беча коммунисташтеи комсомольцаштеи кулгалдеш хилар.

Грачева Татьяна Николаевна станце халкъа тІахьожама группа председатель а я. Цуна юкъе ва 32 саг. Цхьаккха хІама дисац цар бІарг тІа ца кхоачаш. Цкъа Грознейски макаронни фабрикана лаьрхІа хьоар кхаьчар станце. Іодоасадаь хьоар дІа ца хьош гозлар фабрикас. Кхыбола мухь хьачуэца низкъала хургІолаш готлуш латтар склада помещени. Цига халкъа тІахьожамхой оарцагІа а баьха, сака дІадахьийтар фабрикага ший хьоар, дІа ца хьош гоалдарах гІод а тахкийтар цуга.

Грачевас кулгалдеча халкъа тІахьожамз группас къаьстта теркам тІабоеийт вагонаш соцаьь ца латтийтара. Из хІанз, ялати баьцадавраши дІакхахьа дезача хана, боккха лоархІам болаш да.

— Производственни балхал аттагІа а ха кІезигагІа дІайодаш а бац аз беш бола общественни болх, — йоах Татьяна Николаевнас. — Из сога саго низагІа байташ а бац. Сайна деза а дезаш ду аз из гІулакх, Е духхьал сайна болча пайдана, цунга гІолла сайга цхьа дика хІама кхачарга дог доахаш деш а дац из. Вай обществета сайгара дукхагІа дикадар кхоачадалар яхаш ду. Цунах боккха салоІам хул са сина. Цкъаза сай цІагІа де дезар дицлу сона цхьадола общественни гІулакх нийсделча. Со ялац цІа а дицденна лела. Сам мар а йиІиг а я. Уж теркал ца беш хІама а дац. Царга хьежа ха а корайоагІа.

Иштта я Татьяна Николаевнай уйлаш.

Цо маяххара дезале дика цІен-чана я из. Цо коммунистически кхетамца кхею ший йиІиг Наташа. Из комсомолка я. Цо укх шера йистеьккхай юкъера школа.

Ю. ТЕГАЛОВ.

ДОККХАЛ ДУ ЦУНАХ КОЛЛЕКТИВО

Хьалхарча смено ший болх дІаболабаь ха яр Ахриев ГІапура цІерагІча «Электроинструмент» яхача заводе со кхаьчар. Эггара хьалхара къамаьл хилар са завода партийни бюро секретараца Гагиев Бахьаудинаца.

— ДикагІбола болхлойи? — Уж шортта болаш ба тха предприяте. ХІаьта а сона ловра Сагов Якъубах лаьца Іа яздар, — аьлар новкъоста Гагиева. ТІаккха кІеззига уйла а яь тІатехар цо: «Из санна беррига баларе-м...».

ТІехьагІа кхетадир аз цу тІеххьарча дешай маІан...

Ремонтно - механически цех... Завода кхыча цехашта тара бац цун коллектива бу болх. Укхаза кийчъю оборудоване лаьрхІа йола оатхалаш. Уж ханнахьа, дикен тІехдикеи хьаярах тийша ба завода оборудоване бергбола болх. Вешта аьлча, цу цехе хьаяьча оатхалашка хьежаш хул заводчанаш. Из дика кхетаду цеха болхлоша. ХІара балха дийнахьа къовсам лоаттабу цар продукци дикагІа, дукхагІа, дІадодар кІезигагІа долаш хилийтара. Цу яхье белгалваьнна ва токарь Сагов Якъуб а.

Цехе волаш чІоагІа безам бар са массане а могавеш вола говзанч сихагІа бІаргаго. Из зийнача цеха начальника Колоев Исраила цІелг тІа а хьекха аьлар. «ДІа латтар вакх Якъуб». Станока уллув латтар юкъерча дегІара, безаме юхь-сибат дола зІамсаг. Кадай, говза лелар станоках дІатоха кулгаш. БІарг тІера баккхацар по кийчъеча оатхала. Цу хана шийна гонахьа кхы хІама бІаргагацар Сагов Якъуба. Ерргa уйлаш балха тІа ерзаяьяр токара.

Ше кхоачашбу болх дика бовзаш саг ва из. Дика Іунал ду цо ший станока. Цун балха моттиг, массаза цІена, моллагІвар хьага мегаргволаш хул. Цхьаи дайнаьа хьахиннабац Якъуба балхацара, техникацара безам. Дукха къахьийгад цо ший говзал лакхъяра. ХІаьта хьалхашка латта халонаш дукха эшаейийзай цун. Вешта уж-м хІанз а нийслу цун вахаре. Бакъда Якъуб кхерац царех.

Къоначарех тийша я вай Даьхен тахане а кхоане а, цар дошоча кулгаша хьакколл руакъа... Из рузкъа Якъуба а кхолл, цехе кийчъе енна чоалхане оатхалаш цунга лу. ХІаьта цо тешаме, лакха дикал йолаш кхоачашду шийга денна заказ.

Йоккха яц цу хьинар долча говзанча балха стаж. Из дІайолаенна бархІ шу хьалха, 1966 шера. Ше бархІ класс маьккхинге а «Электроинструмент» яхача завода лаьрхІа специалисташ кийчбеча номер 14 йолча профессионально-технически училище деша вахар Якъуб. Шоашта еза говзалаш хержар кагирхоша. ХІаьта Сагова езаелар токара говзал. Цу профессех болх беча, цунна бовзача кагийча паха безам болийтар Якъуба токара говзалах.

Токарни болх Іомабеш дІадихьар цо училище ши шу. Цу юкъа дукхаза заводе практика ваха хилар Якъуб, къахьегамцара цун безам боккха болга гучадаьлар ремонтно-механически цеха кулгалхошта, опыт йолча болхлошта, къаьстта зийра из токара Мальсагов Махьмад-Гире.

Токара болх дика бовзача Мальсагов Махьмад-Гирена хайра фу карагІдаргдолаш, малагІа уйлаш йолаш зІамсаг ва Сагов Якъуб. Из тийшар цун низах, цун говзалах. ХІаьта цунна гІалат а валанзар из.

Уж деноош дидлац Сагов Якъуба. Сона къамаьл деш каст-каста йоахар цо Махьмад-Гире тайпан цІи. Из доккхал деш вар хьалха токарь хиннача ший хьехархочох хІанз мастер хиларах.

...Иштта дІаболабелар комсомольца Сагова къахьегама никъ. Цу хана кхетадир цо ший профессех болх бара кхетам лакхбе безилга. Цудухьа сайрийнарча юкъерча школе деша а ваха из толамца чакхъяьккхар.

ХІара денна яхар санна лакхдора Якъуба говзал. Чоалхане чертежаш еша Іомавелар из. Цунца цхьана хьае ваьлар чоалхане оатхалаш а. Болх бе волавенна кхо шу доалахшехьа хьатІаэттар Советски Эскаре гІулакх де ваха веза ха. Цига а ший граждански декхар сийленца кхоачашдир Якъуба. Рота комсорг хилар из эскаре гІулакх деча хана. ХІаьта иштта тІемеи политически кийчов отличник яха цІи елар цунна. Советски Эскаре гІулакх деш тІемеи политически даькъе даьхача толамий мах беш В. И. Ленин ваь 100 шу дузача шера «За воинскую доблесть» яха медаль елар цунна.

Дика тІаийнар цеха коллективо эскаре гІулакх даь а ваьнна цІавена зІамсаг. Цига дІаводаш хиннача тара вацар из. Кхы а низ бенна, кадай вар. ХІаьта цеха коммунисташта боккха яхаь хилар ленински парте членалла дІаийцар со цо аьлча.

ИйслагІча пятилетка хьалхарча шера программа кхоачашъе болабеннабар цехе, участке, бригаде, хІара болхлочо тІаийцадар социалистически декхараш. Якъуба а лаьрхІар декхараш тІаэца. Ший новкъосташта тІехьакхувргхиларах тешаш вар из. ГІулакхаца бакъдир из Сагова. ХІара бетта план тІеххкхоачашйора. Дукха ха ялалехьа коммунистически къахьегама ударник яха цІи елар цунна.

ХІара денна лакхлу Якъуба говзал, кхетам. ХІанз из пхелагІча разряда токарь ва. Дукха учепикаш кийчбаьб цо укх тІеххьарча хана. Сагов ше болх беш ва пятилетка тІеххьарча 1975 шера чотах. Якъуба зІамагІвола воша Юнас инструментальни цехе ва. ДІадахача шера воалаваьв цо из заводе. Завод езаялийтай. Раьза ба Юнаса а берригаш.

Коммуниста Сагов Якъуба хьинаре дакъа лоац коллектива юкъерча вахаре. Из ва цеха партгрупорг. ХІаьта горсовета депутат хиларах гарра бІаргаго йиш я из харжархой гІулакхаш къоастадеча а. Цул совгІа лакхарча дешара заведене деша отта кийчлуш ва Якъуб. КІезига ха хул цун мукъа. Бакъда, из тІехьаш кавалац халонех кхеравеле. Иштта я хьинар, эхь-эздел долча зІамсага Сагов Якъуба оамал. Цудухьа доккхал ду цох коллективо.

Р. ЦОЛОЕВ.

МОСКВА. ИйслагІча пятилетка заданеши къахьегама овсарле лакхъяра тІаийца социалистически декхараши ханал хьалха кхоачашдара СССР Лакхехьарча Совета Президиума УказагІа Владимир Ильича цІерагІча Московски электромеханически завода слесараштa сборщикашта еннай Октябрьски Революце орден — Овчинников Владимир Михайловича, слесарий-сборщикий бригадира; Къахьегама ЦІеча Байракха орден — Дубков Нил Андреевича, слесарь-сборщика; Къахьегама Сийлен III-ча лагІан орден — Кисин Михаил Ивановича, Поляков Валерий Ивановича, Сошников Владимир Александровича, слесараштa-сборщикашта.

СУРТА ТІА: (аьрдехьара аьттехьа) слесараш-сборщикаш В. И. Поляков, бригадир В. М. Овчинников, М. И. Кисин, Н. А. Дубков, В. А. Сошников.

В. КОШЕВОЯ сурт.
ТАСС фотохроника.

ХАНАЛ—АХ БУТТ ХЬАЛХА

Дика къахьегама толамаш доахаш ба ийслагІча пятилетка дийлагІча шера «Севкавнефтегазстрой» производственни объединене шийттлагІча специализированни гІишлой-монтажни управлене гІишлонхой. Цар вай республикерча мехкдаьттахошта лаьрхІа хьалъеш я йоккхий производственни объекташ. Царех я Грознера Ростове йода нефтепродуктопровод, Октябрьски мехкдаьтта доахача моттигера хьалъеш латтача Грозненски газ чакхйоахача заводе йода нефтепровод, «Западни Гудермес» яхача моттигера БоргІане йода нефтепроводи газопроводи, кхыйола йоккхий гІишлош. Графикал хьалха а бувлаш уж гІишлош хьалъеш ба уж.

Ер шу доладелча денз управлене коллективо чакхдаьхад кхо миллионни 340 эзари сома маьха гІишлон-монтажни балхаш. Ханал ши кІира хьалха кхоачашъяьй цо бархІ бетта план. ХІанзалехьа сентябрь бетта календарах цо даьд 176 эзар сом мах бола гІишлон-монтажни балхаш. Къахьегама овсарле лакхъяра задани 5 процент лакх а еш, гІишлон-монтажни балхашка дІадодар плайагІа лаьрхІачул 11,5 процент лохдаьд.

ГІишлош хьалъярга дІабода мах лохбарах, электроэнерги, материалаш кхоярах укх шера паччахьалкхена планал совгІа 121 эзар сом пайда баьб управлене гІишлонхоша.

Укх шера хьалхарча ах шера даьхача къахьегама толамашта итогаш яьчул тІехьагІа цу коллективана хьожайир СССР мехкдаьттаи газови предприятеи еча Министерстваи профсоюза ЦК-н кхоалагІа моттиги ахчан премии.

Специализированни СМУ гІишлонхой болх дика дІабодаш хилара керттердар да индустриальни методах цар гІишлош хьалъеш хилар. Шерра пайда эц гІишлошъеча техниках, гІишлонхой дикагІйолча опытах. Шерра яьржай пятилетка дийлагІча шера плани тІаийца социалистически декхараши ханал хьалха кхоачашдара тІехьара социалистически яхь. Цо кердача къахьегама толамашка кхувл участкай бригадий коллективаш. Цига социалистически яхье хьалхалиташ я коммунист Ветров Владимир Афанасьевич керте латтача участка гІишлонхой коллектив. Специализированни СМУ эггара хьалха бархІ бетта план кхоачаш а яь, хІанзалехьа бІаь эзар совгІа сома маьха гІишлон балхаш даьд цо. Иштта дика къа а хьегаш цул дукха тІехьабусаш бац Дюшняев Махьмад, Переверзев Владимир керте латтача участкай гІишлонхой. ХІанз сентябрь бетта чотах къахьегаш ба уж.

Кхыча бригадашта хьокхам телаш хьинаре къахьег нефтепроводаш мукх ца йийтара Четников Владимира кулгалдеча бригадас. Юкъера лаьрхІача укх тІеххьарча хана сменагІа норма шозза тІеххкхоачашъю цо. ТІехдика къахьегаш ба машинисташ - турбоукладчикаш Ванеев Александр, Пальников Александр, электросварщикаш Савельев Алексей, Купцов Иван, Авакумов Алексей, кхыбараш а.

Г. ЛУКЬЯНОВ.

Шоай болх тешшаме лелабу

Мехка халкъа боахама лоархІаме дакъа а хиина дІаэттай хІанз граждански авиаци. Сиха дІакхача беза пассажираш, почта, мухь чехка дІахьу самолеташа, вертолеташа. Цхьаккха тайпа транспорт тІаяха йиш йовцача юстарча моттиге кхоач вертолет.

ХІаьта юрта боахама, хьуна мел чІоагІа эш граждански авиаци! Самолеташа молхаш товс оасара буц дІайоаккхаш, гаьнаштеи лаьтта дІайийнача культураштеи ае деш йола садоахка хІамаш йоаеш, эцарна хула лазараш дІадоахаш.

Пятилетка укх дийлагІча, къоастамбеча шера доккхий декхараш тІа а ийца, уж толамца кхоачашдеш ба Грозненски аэропорта болхлой.

— 7 бетта план деррига балхий хьакъехьа толамца кхоачашъяьй тха коллективо, —, йоах аэропорта парткома секретара Николай Иванович Перцева, — Духхьала юрта боахама новкъостал деча летчикаша 700 эзар гектара гаргга долча лаьтта подкормка еш, оасар дІадоаккхаш, зене йола садоахка хІамаш йоаеш, лазараш дІадоахаш болх баьб.

ДІаьха а шера а да Грозненски аэропорта летчиккий «кхаш». Цар молхаш етт вай республика кхашкеи хьунашкеи меттел лоалахарча республикашка, Краснодарски крае, Волгоградски областе, Украине, Юкъерча Азе республикашка.

ХІанз къаьстта теркам тІабахийта болх бу летчикаша Юкъерча Азе кхашка дІабийна бормби дика хьувкъаргболаш хьалкхебара.

Укх шера 11 квартале социалистически яхье толамаш дахарах Грозненски аэропорта коллектива граждански авиаце Къилбаседа Кавказа управлене карара кара тела ЦІе байракх елар.

Уж толамаш даьхад йоккха опыт йолча боккхагІчар къонабараштa хьеха а хьехаш, беррига болхлоша тІагІертта къахьийгандаь.

Къаьстта дика болх бир Бабаскин, Северов, Рогов, Шуляк, Лавренев командираш болча экипажаша, шоллагІча пилоташа Дьяченкос, Шаповалова, Гаврилина, авиатехникаша Марченкос, Евлоева, Гарихановa, дукххача кхычар.

Комсомольца Бабаскин Василе комсомольско - кагирхой экипажо шоллагІча квартале 20 эзар гектар гаргга долча лаьттана обработка яь. Из хул хІама ца эшшаш 150 процент. ХІаьта Лавренева экипаж укх шера ше тІаийца социалистически декхараш кхоачашдаь яла йоал.

Цу къоначарна ка ца луш болх беш ба граждански авиаце ветеранаш бола летчикаш а. Царех ва Олег Петрович Левченко а. Цо хьалхе лелаю хІанз Юкъерча Азе болх беш болча пилоташта, 2 эзар сахьата болх баь 120 эзар гектар хулача боамбе кхашта обработка яьй аьнна дика хоам бенаб цигара хІанзле а. Коллективе дика бовзаш а лоархІаш а ба Иван Петрович Федосеев, Петр Максимович Черномуров, Николай Тимофеевич Давыдов, кхыбараш.

Цар шоай дукххача шерашка Іоаяь йІаьхий опыт, йоккха говзал камаьрша дІайовзийт къонача летчикашта, авиатехникашта.

Грозненски аэропорта болхлошта юкъе йолча социалистически яхье хьалха латт коммунисташи комсомольцаши. Толамца кхоачашъеш я август бетта производственни план а.

— Тхо бІубенна да, — йоах парткома секретара Перцева, — пятилетка дийлагІча, къоастамбеча шера задани оахош толамца кхоачашъергхиларах.

Ю. ЧАХКИЕВ.

ТІАИЙЦА ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДЕРГДА

Назрановски мельзавода коллектив социалистически яхье а яьнна къахьегаш я. Цхьабакъда, из яхь лерттІа вІаштІехьъяьккха лелаш хилара лер яц укхаза. Социалистически декхараш тІаийцача дІаходар шин-шегІа лелаш санна хет укхазарча партийни а, профсоюзни а, боахама а кулгалхошта. Из иштта дац.

Социалистически яхьа ларде кхо принцип хила еза: карагІдаьинараш вІаши нийсдари, уж шерра дІадовзийтари, кердa, дикагІйола опыт дІа-хьа луш хилари.

Цу хьакъехьа фу ду заводе? Социалистически яхье яьнна къахьегаш я яхаш я технологически крупяни цехаш, иштта къаьст-къаьста йола бригадаш. Хьокхамий доска а да укхаза. Цу тІа дІаяздю хІара сменагІа арахийцача продукце процент а, бетта баьча балха процент а. Шу чакхдоалаш планови отдело итогаш а йийя яхье котъяьннача бригадашта ахчан премеш тел.

Июль бетта крупяни цеха коллективо ханал хьалха кхоачашийр плани тІаийца социалистически декхараши. Цхьабакъда, администраце викало, партийни, профсоюзни комитетий члено из толам баккхарца даькъала ювцанзар цеха коллектив.

— Сай гІулакха конторе вахача хайра сона тхоай коллективо хьалхара моттиг яьккхалга. Яхье яьннача коллективашта хІама ханзар цох, духхьал хьокхамий доска тІа план кхоачашъяьй аьнна дІаяздаь хинначул совгІа, яхаш дувц цеха бригадира Котиев Мухарбика.

Тхона ханзар итогаш яра ларде уллар фуд. Тхона хозаш дар план кхоачашъяра цифраш мара яц. ХІаьта коллективо шоай социалистически декхараш кхоачашдаьд-даьдац вІалла хьоалеш а дац, план мара социалистически декхараш вІалла доацаш санна.

Даннеш ха лоаш вар плановн отделе а ваха хьажа везаш хул. Цул совгІа, хьокхамий доска тІа харцахьа хоамаш хул.

БІаргайовизар тхона мельзаводе я яха «Молнеш» а, «Боевой листокаш» а. Уж яхье яьннача цехашка меттел ерригача заводе а яцар. Наггахьа «Мукомол» яха пенгазета арадувл укхаза. Цун тІеххьара номер 1 Мае араьнкаяр.

Технологически крупяни цехий коллективий болх вІаши нийсбе хала дац. Цхьабакъда, цу гІулакхa кхоачам бац дийнахьарeи беттийи хьокхамаш вІаши нийсдар. Нагахьа санна бригада болх план кхоачашъе мара тІахьийха беце, заводо социалистически декхараш тІа сенна ийцад? Цу тІа план цхьаццайолча хана коллектива торонел лохагІа хул. Тхо шек дац крупяни цеха бригадаша тІехдика болх беш хилара. ХІаьта а, мишта карагІдаьннад царна хьажкІий хьоар дакххара йола пхе бетта план шозза духхагІа кхоачашъе?

Боккъонца йолча социалистически яхьо тІаийца декхараш кхоачашдара тІахьеха еза коллективаш. Мельзавода цеха болхлошта а бригадашта а довзаш дац социалистически декхараш, уж вІалла тІаийца а дац укхаза.

Ховш да, технологически цехе Килов Хьусенеи крупоцехе Котиев Мухарбикеи кулгалдеча бригадаша дика къахьегаш хилар. Уж бригадаш социалистически яхье керте латташ я. Кхыча бригадай царгара хьаІомаде дукха хІама да. Балха дикагІйола опыт дІа-хьа яларa совещанеш, планеркаш 'эш укхаза.

Ший йргІана Назрановски мельзавода коллектив Ермоловски мельзавода коллективаца яхье яьнна я. Цхьабакъда, цу шинна предприяте болхлой шоайла дІа-хьа баха хиннабац, производстве хьалха латтарий опыт а яц дІа-хьа луш.

Социалистически яхь йоагІача тайпара предприяте вІаштІехьъяккхара йоакхо еза партийни, профсоюзни организацеша, завода кулгалхоша.

А. САГОВ.

ЮРТА БОАХАМА ДОЛЧА НОВКЪОСТАЛА

Хьинар кхо ца деш къахьегаш ба Грозненски «Трансмаш» завода болхлой Грозненски района № 2 йолча бьацадаарий-шурий совхоза кхашка. Укх шера 15-ча августе цу совхозера бьацадаараш чуэцаш хилар заводера 120 болхло. Цар дукха помидораш чуийцар.

ГI. Ахриева цIерагIча Назрановски «Электроинструмент» завода болхлоша дIайолаяь дика инициатива хьал а лаьца, хьажкIаш чуэцача хаьдла дола новкъостал дара керда социалистически декхараш тIаийцад тха завода болхлоша: 105 гектара тIара хьажкIаш чуэца, уж чуэцача хана ши субботник де, опытни станцерча техникапен оборудованенен ремонт еча практически новкъостал де. Цул совгIа завода лекторски группа сиаргъя кхо лекци, ергъя беседаши, политинформацеши.

А. БАУДИНОВ.
«Трансмаш» завода ВЛКСМ комитета секретарь.

◆

«Красный молот» завода болхлошеи ГI. Ахриева цIерагIча Назрановски «Электроинструмент» завода къахьегамхошеи дIадоладаь дика гIулакх хьал а лаьца, юрта боахама новкъостал дара хетаяь кустовой партийни собранеш хилар укх деношка Сунженски районе. Цига дакъа лоацаш хилар районерча ерригача промышленни предприятей викалаш. Цига массава раьза а волаш социалистически декхараш тIаийцар хIара болхлочоа дIалаьрхIача пхипиха бIаь килограмми бьацадаараш, 0,15 гектар хьажкIаш чуэца.

Цига дийцар а юрта боахама новкъостал дара инициатива дIайолаяьча промышленни предприятей дика гIулакх а хьал а лаьца районерча ерригача промышленни предприятей коллективаша доккхий социалистически декхараш тIаийцар. Эггара хьалха иа дIадоладир «Сунжанефть» мехкдаьттеи газа йоахача управлене мехкдаьттахоше. ХIанзлехьа XX партсъезда цIерагIча колхоза бьацадаараш, сом чуэцача 400 сага-дийнахьа къахьийгад цар. ДIахо иштта хьинаре къа а хьегаш 500 сага-дийнахьа болх бе лаьрхIад. БIаь гектара тIара хьажкIаш хаинахьен йоа ца еши чуэца дош деннад. Кхашка дIа а юха а кхувл болхлой «Сунжанефть» НГДУ автобусашца.

Хьинар айденна къахьегаш ба Карабулакски буруь тохара балхий управлене буруьдеттараш. Цар дош деннад 335 тонн бьацадаараш 100 гектар хьажкIаши чуэца. Уж къахьегаш ба «Путь к коммунизму» яхача колхозе.

ТкъоалагIча партсъезда колхозера 55 тонн бьацадаараш 25 гектара тIара хьажкIаши чуэца социалистически декхараш тIаийцад Карабулакски рудай йоацача материалий завода болхлоша, хIаьта цу колхозера 70 тонн бьацадаараши 20 гектар хьажкIаши чуэца лаьрхIад ПМК-155 гIишлонхоша.

Доккхий социалистически декхараш тIаийцад Карабулакски химически реагентий завода болхлоша. Кирова цIерагIча колхозера 173 тонн бьацадаараши 51 гектар хьажкIаши чуэца лаьрхIад цар. Цу колхозера 20 тонн бьацадаараши ялх гектара тIара хьажкIаши чуэца лаьрхIад «Сунжанефть» НГДУ болхлоша. Шоай деша дай шоаш хургхиларах дог тийша ба сунженцаш.

А. БАКАЛЮК.
Карабулакски буруь тохара балхий управлене инженер.

Хьайбай продукташ — дукх агIа

Республика колхозийн совхозийн хьайбаш лелалераш укх шера 34 эзар тонн хьайбайн овлхазарийн дулх, 78 эзар тонн шура, 70 млн. фуъ, 4020 тонн тха паччахьалкхенга дохка дезаш ба. Из планал а соахка декхачул а дикка дукхагIа да.

Хьайбай продукташ йохкара план август бетта хьалхара ах бутт чакхбоалаш шера план мишта кхоачашъяьй хьахьокх статистически управлене даннеша. Дулх дохкара планаш дикагIа кхоачашьерех да Веденски, Урус-Мартановски, Шалински районий боахамаш.

Юкъера лаьрIача республике гIолла ехкачул дукхагIа шура ехкай Гудермесски, Малгобекски, Наурски, Урус-Мартановски, Шалински районаша, хIаьта Веденски районе шера план кхоачаш а яьй. Цу районаша иштта соахкарчул дукхагIа йоакх шура а.

Эггара дукхагIа шура йоаккхаш йолча Грозненскии Сунженскии районашка юкъера лаьрхIача цу хана республике гIолла яьккхачул кIезигагIа яьккхей шура. Къаьстта доккха декхар тIаписад цу даькъе шера план 59 процент мара кхоачаш ца яьча Сунженски района. Шера план кхоачашъе цу районо йохка езар 6 эзар тонн шура я, хIаьта августе ах бетта ехкар цунах иттлагIа дакъа мара яц, шу чакхдаллалца юхебисар бий бутт мара а мичаб.

Веденски, Гудермесски, Малгобекски, Надтеречни, Назрановски, Наурски, Ножай-Юртовски, Советски, Шелковской районашка хIанззехье а кхоачашъяьй фуаш дохкара шера план. Бакъда республика планах ахаиел совгIа яр кхоачача Грозненски района боахамаша 60 процент мара кхоачашъяьяц фуаш паччахьалкхенга дохкара план. 17 млн. фуъ кхы дохка дезаш да уж боахамаш, хIаьта ах бетта 1475 эзар мара дехкадац. ДукхагIа даькъе район тIехьайятар план 58 процент мара кхоачашъянза йола Староюртовски фабрика я. План кхоачашъе 9 млн. фуъ кхы дохка дезаш я из.

Фуаш паччахьалкхенга дохкара план кхоачашъяьяц «Джалка» яхача шалински совхозо а. ПланагIа 1800 эзар фуъ дохка дезача хIанзалца дехкараш 712 эзар мара дац е шера планагIа 40 процент, хIаьта соахкарчул 27 процент кIезигагIа а да дехка фуаш.

Паччахьалкхенга тха дохкара йолаш йолча торонашка хьежача тIехьадус Наурскии Шелковскойи районашкара боахамаш.

1974 шера хьайбай продукташ паччахьалкхенга йохкара халкъа боахама планаш кхоачашъяра

СВОДКА

1974 шера 16 августага (проценташа)

	дулх	шура	фуаш	тха
Ачхой-Мартановски	53	71	82	77
Веденски	72	133	151	69
Грозненски	53	67	60	86
Гудермесски	52	83	175	74
Малгобекски	58	74	226	92
Надтеречни	45	63	150	100,8
Назрановски	53	67	138	88
Наурски	41	74	104	89
Ножай-Юртовски	45	107	120	92
Советски	51	84	118	36
Сунженски	48	59	75	74
Урус-Мартановски	60	73	86	95
Шалински	61	75	81	133
Шелковски	49	68	114	96
г. Грозный	122	53	—	—
Республике гIолла	52	68	71	91

Ка бола ялаташ чуийца дьяннад республика кхашкара. Чуэцаш латт бьацадаараш, дукха ха йисаяц форд санна кхаш диза латта «кура» хьажкIаш кхача а. Дукха къахьийгад ахархоша уж культураш дика ебаяра. ХIааз керттера декхар да уж ца йойташ, кулга цIена боацача нахага ца еттийташ, ханнахьа чуэцар.

Колхозхоша шера къахьегаш хьахинна беркате рузкъа лорадара оарцагIбьннаб Сунженски района къахьегамхой. Царна новкъостал ду милице болхлоша, комсомольски организацеша, халкъа тIахьожама органаша.

ХАЛКЪА РУЗКЪА ЛОРАДЕШ

Хьийкъа латтача бьацадаарашка, хьажкIашка хьожаш колхозий кхашка хIара денна хIапа яц аьнна рейдаш ю цар.

— Комсомольцашцеи халкъа тIахьожамхошцеи цхьана тха болхлоша ден а бус а лораду колхозий кхашкара рузкъа, йоах Сунженски района чурча гIулакхий отдела начальника Петухов Юрий Ивановича, — Района 27 участке бIарг локкхаш я дика кийчъенна 8 группа. Къаьстта теркам тIабохийт ояха «Путь к коммунизму», «Победа» яха, ЩIеча Эскара, Кирова цIерагIйола колхозаш санна долча боахамашта.

Цу районе «Победа» колхозе милице воккхагIвола лейтенант Цороев керте латта, Кирова цIерагIча колхозе милице капитана Антошука кулгалду тешаме группаш я. Халкъа рузкъа дика лораду милице воккхагIволча лейтенанта Сулейманова хьалхле лелаеча ЩIеча Эскара цIерагIча колхозерча, милице эIамагIвола лейтенант Гинартукаев кулгалхо волча Орджоникидзе цIерагIча колхозерча группаша.

Белгалъяьнна болх дика беш я «Путь к коммунизму» яхача колхозе йола группа. Цунна керте латтача милице воккхагIволча лейтенанта, Нохч-ГIалгIай АССР чурча гIулакхий министерства болхлочоа Медалов Мусайна дика хов ха дара болх вIаштIехьбаккха. Группаца я комсомольски отряд, халкъа тIахьожамхой. Царга хьожаш а бе безача балха хьехам беш а хул комсомола райкома секретарь Полеков, отдела заведующи Литвиненко, халкъа тIахьожама районни комитета председатель Чекунов.

Дукха ха йоацаш укх тайпара хIама хилар цу группе. Троицкая яхача станице ваха Титаренко Анатолий Николаевич «Путь к коммунизму» яхача колхоза кхай тIара хохаши моша хьажкIаши «чуэца» эттар. ПаргIатта ший галеш а диза, цIавaха кийчвелар из. Бакъда лийрхIар чакхдаланзар. Ший къоалаца хьалаьцар халкъа рузкъана тIакхайла Титаренко. Медалова групперча наха дIа а вигар. Бакъда кхыча, ше лехача фусаме-м вигар цар из.

ХIанз из колхоза кхай тIара 50 килограмм хохаши 40 килограмм хьажкIаши лочкъаярах уголовни бехктоккхаме озаш ва.

Иштта хургда халкъа беркатa бIеха кулг мел деттачоа а.

Ю. ЮСУПОВ.

23 АВГУСТА — РУМЫНЕ ХАЛКЪА КЪАМАН ЦIЕЙ

23 августа 30 шу дуз Румыни фашистски Iазапах мукъаьяккхача дейз. 1944 шера 20—27 августа Ясско-Кишиневски операци толаме чакхъяккхар бахьан долаш Советски Эскаро йохайир гитлеровски эскара йоккха группировкеи румынски фашистски правительства бIуи. Цу хоадамболлаш йолча коталоний хьалашка Румыни мукъаяккхаро юхьиг дIайолайир мехкарча революционни эргалонашта, керда вахар хьалдарга бода никъ хьабиллар.

Цу наькъа тIара йицлургйоаца белгалонаш яр 1945 шера марте демократически правительство хьаяр, аграрни реформа чакхъяккхар, демократически законность юкъейоалаяр, 1947 шу чакхдоалаш монархи дIаяккхари болхлойи ахархойи Iаьдал оттадари. Шийна болча аьттон духьа доацаш Советски Союзо даь новкъостал боккхача лоархIаме цар халкъа-демократически строй дIаоттаяраи дегIаккхуьлараи, къахьегамхошта карагIдаьннараш чурчеи дунен халкъашта юкъерчеи реаяце тийшача балхех лорадара. СССР-о новкъостал даьд румынски промышленность юхаметтаоттаяраи реконструкци яраи, мехка индустриализаци яра. Советски Союза опытахи практически новкъосталахи пайда а эцаш, дIадахача 30 шера социалистически паччахьалкхенаша вежарашха новкъостал а деш румынски халкъо доккхий толамаш даьхад промышленность, юрта боахам дегIаккхувлача, Iилмеи культуреи айеча, къахьегамхой хьал-торо лакхъеча.

Советски наха чIоагIа мах бу румынски къахьегамхошта карагIдаьннарийи вай партештеи паччахьалкхенаштеи юкъерча доттагIал долча гIулакхий традицейи. Вежарашха долча мехкий халкъашца цхьана укх юбилейни деношка цар румынски къахьегамхошта ловца боакхх социализм хьалъеча керда хIамаш карагIдувлар лоаш.

(АПН).

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКА РУМЫНИ. Халкъага доал кхаьчача шерашка хьаяь «Электропутера» яха Крайовски электромеханически завод цу отрасла мехка эггара йоккхагIйола предприяти а хинна дIаэттай. ХIанз цо арахец электровозаши 300 совгIа тайпа силови трансформатораши. Предприяте продукци шерра экспорте кхухьийташ я.

СУРТА ТIА: трансформатор вIашагIйоллаш латт.

Аджерпресс — ТАСС сурт.

БIАЬШ ШЕРАШТА НИЙССА ДОЛА ТКЪАЬ ИТТ ШУ

1944 шера 23 август румынски историе чухь фашистски Iазапах халкъ мукъадаккхара маIан долаш хинна ца Iеш, цо шийна керда никъ харжара а, румынски халкъ шиí кхела да а даь дIаоттадаь йола керда общественни строй дIаоттаейолаяра а маIан долаш дар.

Къаман патриотически низий шерра гIулакхаш чакхдаха дагадохийтар болхлой класс яр ший революционни авангард — Румынски коммунистически парти керте а йолаш. Дунен халкъашта юкъе эттача хьало, эггара хьалхарча аргIанна фашизмана духьаларча лирача тIем тIа эггара дукхагIа бален халон лайнача сийлахьча Советски Эскара тIехдикача коталонаша хьахилийтар тха парте къаман антифашистски антиимпериалистическии, восстани кийчъяраи чакхъяккхареи аьттув бола хьалаш. Цо дIаяьккхар тIема - фашистски диктатура, Румыни гитлеровски коалицена юкъера хьаьккхар, фашистски Германи бокъонца йохаялца йолча хана кортамукъален къовсам лоаттабара вIашагIтехар мехка герзашцара низаш.

1944 шера исторически августовски деноош дагадехача, тхо юхахьож дIадахача ткъаь итт шера Румыне экономически социальни вахаре хиннача эргалонашка. Сенца белгалйоалаш я из башха йоккха йоаца исторически ха? Экономически кIезига дегIабена мохк хинна Румыни хийцца дегIауха промышленность а овлангара дейз эргабоалаш латта юрта боахам а болаш йола социалистически паччахьалкхе а хинна дIаэттай. Кортамукъале йолча укх ткъаь итт шера 30-зза дукхагIа хиннай промышленни производство. ХIанзарча Iилманеи техникеи карагIдаьннарий ларда тIа хьахиннад промышленности керда доакъош: энергетика, машиностроени, хими, электротехника, электроника. Юкъера лаьрхIача 1948—1973 шерашка промышленни производство дегIаяр 14,5 процент хиннад.

ТIехдаьнна доккхий толамаш даьхад кердача социалистически ларда тIа а баьккха дIаоттабаьча юрта боахамо. ХIанз цун я ондо машинни парк: 115 эзар трактор (тIом хьалехьа 4 эзар трактор яр Румыне), 44 эзар комбайн, 50 эзар сеялкеи кхыйола машинаши, хIаьта иштта бе-беча тайпара юртбоахама жечалаш. Хьалха латтача техникахи юртбоахама Iилмана карагIдаьннарехи пайда а эцаш, шоай историе чухь цIаккха а даханза дола толамаш даьхад румынски ялаташ кхедераша. Масала, укх шера 18 миллион гаргга тонн ялаташ даха лерхI.

Румыни общественно-экономически дегIаахар къаьстта шаьра гуш да къахьегамхой вахара боарам айбара материальни база йола къаман доход хаддаиза лакхлуш хиларах. Соахка 12-зза дукхагIа хилар къаман доход 1947 шера боарамал. Бахача наьха реальни доходаш укх тIеххьарча 25 шера 5-зза дукхагIа хиннай. Халкъа Iаьдал латтача шерашка городашкеи юрташкеи паччахьалкхен чотахи къахьегамхоша кхоаьча ахчахи хьалъяьй 4 миллион хIана яьяц аьна квартираш. Цига керда чухайшаб 12 миллион нах — хIанз Румыне бахача нахал ахаиел совгIа бараш.

Социалистически общества материальни база хьаярцеи шерьярцеи цхьана толаме дегIаккхийлай культура а. Цу даькъе карагIдийннача хIамаша Румынега йиш хулийт хьагIадоагIача дешара шера деиз хиланза яргйоаца юкъера образовани йоаккхилга дIадоладе. Лорий дарба мах боацаш ду мехка.

Мохк дIахо дегIабоалабара хьаштайа дIадех материальни производстваи духовни вахареи дерригача доакъошка кхы тIа а низаш тIадохийтилга. Цу низаша эIамигъе еза хIанз укх сахьата Румыни дукхагIа дегIадаьхкача дунен тIарча мехкашта гаьна йоаккхаш йола юкъ. Цу дегIаахара лостамаши пропорцеши белгалъяьй 1990 шерага кхаччалца йолча экономически прогнозацца цхьана 25 ноябре хьаеллаш йолча Румынски коммунистически парте XI съезде тIаэцаргйолча кердача пхе шера плана тIа (1976—1980 шш.).

Укх карарча итт шера шоллагIча пхе шерах хIара шера общественни продукт юкъера лаьрхIача ийс, хIаьта къаман доход 10 процент дегIаухзаргйолаш лаьрхIай. Цу ларда тIа дIахо ергья индустриализаци, дегIаухаргба юрта боахам, Iилма, образовани, культура, хIаьта уж хIамаш кхоачаш ца дийча хьалъюлургьяц масcе оагIорахьара дегIаена социалистически общество.

Къахьегамхой реальни доходаш хIара шера юкъера лаьрхIача 5,4 процент дукхагIа хургья, хIаьта алапи — 5,2 процент. Пхе шера планага хьежжа хьалъе лаьрхIад 815 эзар квартира.

ХIамаш хьакхоллаш дола низаш дегIаккхувлара, экономика прогрессеи халкъа вахара боарам лакхбареи йоакхо а еш, тха парте иштта цIаккха даьгI ца йолийташ уйла тIайохьийт керда тайпа саг хьахилийтара, общества берригача члений социалистически сакхетама юкъара боарам айбара. Цу гIулакха парте идеологически программа тIа лаьрхIад марксистско-ленински хьехама Румынски коммунистически парте чакхйоаха политика а кIоаргга Iомаелга вIаштIехьдаккха дезаш дола шерреи комплексни гIулакхаш санна а лоархIаш социалистически кхетам лулга.

Дунен халкъашта юкъерча арене машареи цхьана интернациональни гIулакхаш леладареи, кхоххам кIаьдбара тIаберзабаь никъ чIоагIбара политика лелаю Румыне. Цо хьаллоаттаю халкъий уйлашкеи даталаттарашкеи хьежжа, паргIатеи кхычарех тийша хIама доацаш уж дахара йола цар бокъо.

Ший араьхарча политика ларде оттаду Румыне цуй марксистско-ленински идеологи юкъара йолаш, лерхIараши уйлаши — социализми коммунизми хьалъелга юкъара долаш долча дерригача социалистически мехкашцара доттагIал, цхьоагIо, цхьана леладу гIулакхаш чIоагIделга. Цу хьакъехьа Румыненеи Советски Союзаи юкъе цхьана леладу гIулакхаш массе тайпарча доакъошка вIаши гIойле йолаш долча хьале шер а лу, хадданза дIаьхий а хул. Ший традиционни политикага хьежжа КПСС-ацареи СССР-цареи доттагIал, интернациональни солидарность, массе оагIорахьара цхьана леладу гIулакхаш хадданза дегIаккхувла гIерт Румынски коммунистически парти.

Ше фашистски Iазапах мукъадаьккха 30 шу дизара румынски халкъ накъадола хьабена никъ раьза хинна белгалбаккхеи ший дерригача кхолламеча хьинарца массе оагIорахьара дегIаена социалистически общество хьалъяра, прогрессеи цивилизацеи кердача лагIа тIа йоаккхаш Румыни айяра гIулакха юкъе а йолаш, кхоаненга бIубенна хьежеи цунга йиш хулийташ дола доккхий толамаш а даьха.

Бухарест.

Юлиу ФЕЖЕС,
румынски публицист.
(АПН).

СПЕЦИАЛИСТА ХЬЕХАМАШ

ВЕТЕРИНАРНИ БОЛХ — ДЕКХАРИЙ БОАРАМЕ

Опыто хьахьокх ветеринарно-санитарни мероприятеш йиза кхоачаш ца еча, карантин оттаяьяле а цIенхаштта тIахьожам ца лоаттабеча боахамашка цамогаш дола доахан дукхагIа хулилга. ТIеххьарча шерашка доахан кIезигагIа цамогаш хуле а дерриге низаш оарцагIдаьха инфекционни инвазионни лазарех республика шурей фермаш цIенъе еза ха хьатIаьттай. Из лоархIамера декхар толамца кхоачашде низ ба республика ветеринарни служба.

Бруцеллез цIендаь дIадоаккхилга халкъа боахама лоархIамера гIулакх хинна дIаэттад. Укх гарггарча хана эггара хьалха дIа-хьа даржаргдоацаш соца а даь 3—5 шера цIендаь дIадаккха деза из лазар.

Диагностически тохкамаш деш лазар дола доахан доадара, изоляторашка леладара методаца бруцеллезаца дукхача шерашка къовсам лоаттабаьча опыто хьахьекхад вай республика хьалацка аьттув боалаш ца хилар. ДукхагIйолча хана детта доахан кIезиглора. Доахан кIезигдаларал совгIа цар продуктивность лохъю бруцеллезо.

1955 шера деиз 1967 шерага кхаччалца цу лазарах доахан дерзаде вакцина еттар. Белгалдаккха деза, хьалхарча шерашка республика боахамашка йо дикка гIулакх деш хинна хилар. Наурски, Шелковской, Веденски, Назрановски, Гудермесски районашка бруцеллезах цамогаш дола доахан 3,5-зза кIезигделар.

Цу лоархIамерча мероприятеш цIенхаштта теркам тIабахийтар дукхача районашкарча ветеринарни специалисташа. Цхьабакъда, бруцеллеза духьала дукхазза вакцинаци йойя а могаш дараш цамогача доахах дIа ца деттадолийтилга чакхдаккхацар.

1970 шера деиз хьалха вакцинаци яьча доаханга хьожГучадувлар бе-бе да. Iулацарча хьайбашта дола бруцеллез эпизоотически хьалацка вакцинирована ярга хьежжа хул из.

Цул совгIа № 19 йолча штампа вакцина еттача шерашка гучадаьннад дукхача хана юсаш йола прививочни реакци хулилга. Уж а кхыдола а кхоачамбоацараш бахьан республикански госветслужбас 1974 шера цу вакцинах пайда эцилга могадаьдац. Цунна метта могаьяр № 8 йолча штампа вакцина я. Бруцеллеза духьала тохача цо цхьан шера а кхы дукхагIа а бруцеллезах лораду бежан.

Бруцеллез ца хилийта къоначa хьайбашта 1974 шера деиз етташ я реф-1 яха вакцина. Из хIанзалца вай республике хиннаяц.

Республика ветеринарни специалисташа дагалоаттаде деза санитарни мероприятеш теркал ца еча, уж кхоачашъяра тIахьожам ца лоаттабеча моллагIа вакцина тохе а боахамашкара хьайбаш лазарах цIенлург ца хилар. Цудухьа ветеринарни болхлоша, хьайбаш леладераша дицдалийта йиш яц бруцеллезаца къовсам лоаттабара вакцинаци елга эггара пайданера гIулакх долга. Цу лазарах хьайбаш цIендара цунна цхьана кхоачашъе еза ветеринарно-санитарни мероприятей ерригa комплекс.

Республике лоархIамера проблема я хьайбашта хула туберкулезии паратуберкулезии дIадоаккхилга. Цхьадолча боахамашка кIезига теркам тIабохийт цу лазараштa. ЙоагIаш йолча ветеринарно-санитарни мероприятей комплекс чакх ца а йоаккхаш лазараш дола хьайбаш белгалдаьхе дут. Хьайбашта дола лазараш сиха таххара метод юкъе а кхувлаш бIаргаштеи цIока кIалеи 30—45 ди массазза дала шозза туберкулинизаци е еза. Лазар гучадаьнна бежан дIакъоастаде, помещенешта дезинфекци е еза.

Лоамашта юхе дадача боахамашка 3—5 шерен шаьрача ара 2—3 шерен бруцеллез, туберкулез, паратуберкулез дIадаккха низ ба вайга, из де а деза.

Из дIадех «Республика боахамашка хьайбай бруцеллези туберкулези яхача лазарашца къовсам лоаттабарах» болча 1973 шерарча Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета соцамо.

Доккха зе ду республика боахамашта ящура. Аьлча кхоачам ба, из лазар хилча хIара бежана 40—50 сом зе ду боахама. Дулха кхоаба хьайбаш дулха эшалу, хIаьта Iаьсий, Iоахарий, хьакхий хурскаш йов.

Белгалдаккха деза, хIанз вай республике ящур цIендаь дIадаьккха хилар. Дуккхача шерашка цу лазарца лоаттабеча къовсамах гучадаьннад карантинни режим лертIа лелаеча из лазар хургдоацилга. Ящура духьала хан-ханнахьа вакцинаци е еза. Хан-ханнахьа цIенъе еза ферма помещенеш, ковнаш, дезинфекци е еза. Ветеринарни бокъонаша дIамадеххара уж гIулакхаш кхоачашдарах цу лазарах дукха доахан лорадир Шелковской, Наурски, Веденски, Малгобекски, Надтеречни, кхыча районий боахамаша. Ящур республике дIадаьннадале а цунна духьала къовсам лоаттабелга лаьгIдалийта мегаргдац.

Иштта боахамашта зе деш дIа-хьа доалаш лазар да жена хула гирз. Из лазар хилча дукха тха дов, дулха эшалу, лазар дIадоаккхаш дукха зе хул.

Шелковской, Наурски, Назрановски, кхыча районий специалистий балха опыто хьахьокх бIаьстиa гурахьеи лерттIа профилактика, ханханнахьа ветеринарни осмотр еш дарба дича жена гирз ца хилийта йиш йолга.

Ветеринарни болхлойи жаIуйи декхарийла ба из лазар вIалла хургдоацаш дIадаккха.

Хьайбашта хулача дIа-хьа дувлачеи инвазионни лазарашта духьала къовсам лоаттабеш доккха дакъа кхоач ветеринарни лабораторешка. Уж вай республике бархI я. Лабораторей дуккхача болхлоша новкъостал ду боахамий специалисташта. Декхарех дика лоархIабу Шелковской, Наурски, Гудермесски лабораторешкара болхлой.

Цхьабакъда, цу лоархIамерча гIулакха тIа ледарло ювлийтараш нийслу. ЙоагIа йоакхо яц биостимулятораш, тайп-тайпара сокаш производстве юкъехувлара, доакъара, хьайбай цIийна анализаш яц.

ТIехьа ца доахаш сиха деза ветеринарни лабораторей болх тоабелга, цар болх хьайбай боахама хьашташта тIаберзабелга. Районий юкъарча а районий а лабораторей специалисташ керттерча ветеринарни лорашца цхьана бехктоккхаме хила беза ветеринарно-санитарни мероприятей комплекс кхоачашъяра.

Лабораторешка хаддаиза хьожаш хила еза доакъара дикалга.

Халахете а республика цхьан лабораторе а е кхыметтел республикански лабораторе а (директор П. Г. Дерипаско) хьайбай боахамашта эша биостимулятораш, АБК яха препараташ хьаяц.

Б. ДИКАЕВ,
Нохч-ГIалгIай НИВС паразитологе отдела воккхагIвола Iилман болхло, ветеринарни Iилмай кандидат.

ДОТТАГIАЛЕИ ЦХЬАНА ГIУЛАКХАШ ЛЕЛАДАРИ ДУХЬА

Ткъаь итт шу хьалхагIа, 1944 шера 12 ноябре, румынски общественноста йиниципативагIа Румынски коммунистически парте хьаллоаваши тха мехка вIашагIъеллар Советски Союзаца доттагIала бувзамаш леладу общество — «Арлус». «Цо дIахо хьу 1934 шера «СССР доттагIий» яха общество вIашагIъелларашa дIадоладаь гIулакх. Кхы а цул цхьа шу тIехьагIа хьахилар «Советски Союзаца культурни бувзамаш лоаттаду общество» а. Уж шаккхе организаци дукха ха ялалехьа йиихкар буржуазно - помещикий правительства, хIаьта цар активисташ лувцаш чубехкаши кхестабеши бар. Цхьабакъда Советски Союзаца доттагIала идея тха мехка кIоаргга овлаш хиннадар.

Румыни фашистски доала кIалхаръяккхаро, оагIув оагIох а теха румынски советски тIемахоша гитлеризмана духьала лоаттабаьча къовсамо — цу дерригача хIамаша белгалдаьккхар румынски советски халкъашта юкъера, шин мехка юкъера доттагIал дегIадара керда этап. Кердача исторически хьалашка «Арлусо» новкъостал ду румынскии советскии халкъашта юкъера хьоашал тоалара, доттагIал кIоаргдара. Парте инициативагIа ерригача уездашка хьахилар вахара дерригача доакъошка советски наха карагIдувла хIамаш дIадовзийтара боккха болх чакхбоахаш йола общества филиалаш. Бухаресте хьадийллад румыно - советски доттагIала цIа, тIехьагIо цу тайпара цIеноош хьадийллар кхыча йоккхийча итташ городашка а (Клуж, Брашов, Яссы, Тимишоара, Крайова, Констанца, Тыргу - Муреш, Арад, Брэила, Орадия). Цу центраша республикерча граждананашта довзийт Советски Союза Iилмана, техникана, культурана карагIдаьннараш, коммунизм хьалъеча цун халкъаша доаха толамаш.

Бухаресте бахача наха, белгала аьлча кагирхошта, чIоагIа хьашт долаш я «Арлус» яха центральни библиотека. Эрсийн румынскии метталарча советски литература йиаьхий фонд я цун, кепаетташ арайоаха хIамаш дIа-юха кхухьийт цо Салтыков - Щедрина цIерагIча ленинградски паччахьалкхен публични библиотекаца.

1944 шера декабре деиз арахувлаш я «Арлуса» кепайоазон орган — «Виак ноу» яха журнал. Тематика экономикагара, Iилмагара, техникагара, культурагара искусствагеи спортагеи кхаччалца бе-бе хиларца белгалйоал из, IалаьмIате дукха нах ба из дешаш. Из дешарашта Советски Союз мел хьашт я хьахьокх цар редакцега кхухьийтача дуккхача письмоша.

«Арлуса» гIулакхаш кхы а хьинарегIа дIадоладелар СССР-е советско - румынски доттагIала общество вIашагIъеллачул тIехьагIа. Цхьана увттаеча балха планий ларда тIа вай мехкашта юкъе хIара шера шерлу делегацеш дIа-хьа ухийтилга, информацеш, книжкаш, фотоматериалаш, музыкальни, литературни, художественни ценностaш дIа-юха телга.

«Арлуса» новкъостал ду Румыне къаьст-къаьстача уездашта, городашта а СССР-а областашта, районашта, городашта а, хIаьта иштта шин мехка доазоний йистошкарча нах бахача пункташта а юкъера бувзамаш чIоагIдара. Общества новкъостал даьд дуккхача румынскии советскии предприятешта, учрежденешта, дешара заведенешта юкъе доттагIала гIулакхаш тоссадалийтара.

1973 — 1974 шерашка цхьана гIулакхаш леладара оттаяьча планага хьежжа «Арлусан» советско - румынски доттагIала Обществанеи юкъе хIанзле а дукха лоархIаме массови мероприятеш чакхъяьхай Румыне: лекцеш йийшай, доттагIала сайренаш яьй, фильмаш хьийкхад, КПСС XXIV съездо хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдеча советски наха доаха толамаш дувца выставкаш уттаю. Массови собранеш йир В. И. Ленин вах 104 шу дизарца а гитлеровски Германи эша а яь Котало яьккха ди дездарца а дувзаденна. Белгалдаьккхад Румыненеи СССР-аи юкъе даьча доттагIала, цхьана гIулакхаш леладара, вIаши новкъостал дара хьакъехьарча Договора 26 шу дизар, СССР Iилмай Академе 250 шу дизара, Советски Эскареи ТIема-Форда Флотеи Ди, гIоравьнна эрсий педагог К. Д. Ушинский вах 150 шу дизар, советски космонавтика Ди, А. С. Пушкин вах 175 шу дизар.

«Арлусо» ший гIулакхаш дегIаккхувл румынскии советскии халкъашта юкъерна доттагIалеи цхьана леладеча гIулакхийи даькъе. Цун членаш шоай махулла СССР-а карагIдувла хIамаш румынски халкъа кIоаргагIа довзийта, социализми коммунизми хьалъяра сийлахь - доккха исторически гIулакх кхоачашдеш вежарашха болча шин мехка бувзамаш чIоагIде гIерт.

Демитру ХИНКУ,
румынски журналист.
(АПН).

ЦИФРАШИ ФАКТАШИ

СССР-о технически новкъостал а деш Румыне хьалъяьй бIаь совгIа промышленни предприятии кхыйола объекташи. Мехка хьаеча электроэнергех, турбаех, коксах ах совгIа, тоьал дукха Iаьржача металлий прокат, кальцинированни сода, химически удобренеш цар тел.

* * *

Кортамукъале яьккхачул тIехьагIа дIадахача 30 шера Румыне промышленни производство 30-зза дукхагIа хиннай. Мехка экономика керттера дакъа а хинна дIаэттай из. 1938 шера къаман доходах 30 процент мара лацар промышленносто, хIаьта хIанз — 60 процент гаргга.

* * *

Румынски промышленносто хIанз 13 дийнахьа арахец бIарччача 1938 шера хецаш хиннар массел продукци. Цо цхьан дийнахьа йоаккх 141 миллион киловатт-сахьат электроэнерги, 88 эзар тонн кIор, 23 эзар тонн совгIа болат, хьаю 141 трактор, 170 автомобиль, 2160 радиоприемник, 1410 телевизор.

* * *

Юртбоахама производство тIом хьале хиннача боарамца нийсйича диаза дукхагIа хиннай. 1972 шера даьккхар цIаккха а ца даьккхача тайпара дукха ялат — 17 миллион гаргга тонн.

* * *

Румыне эггара йоккхагIйола торгови партнер я цун ерригача арахьарча торгови оборота пхелагIа дакъа кхоачаш йола Советски Союз.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

АЛЯСКЕРА МЕХКДАЬТТА «ХОРШ»

Лоаца да Алаекера полярни ахка. Форда юкъе принца Вильгельма залива берда тӀа хьулаенна уллача йоккха йоацача Вальдез яхача поселке дукха ха йоацаш кӀай хинна довкъаш, тӀера лоа даша а дела, цӀаьхха, вӀашкаетта латта турбаш а хинна дӀаэттар. Городилга цхьа керда символ а хинна дӀаэттараш а уж да. Ювхьаш болх бу самолеташ гӀеттача-Іохувшача майдан тӀа жагӀа буллаш йоахкача бульдозерацеи скреперашеи. Городилга чухь дукха нах ба: шоашоай гӀулакхашта сихбенна лел массаза а цига баха нах. болх корабарга догдоахаш ба хӀанзза «Материкера». Аляске кхаьча керда баха баьхкараш.

Мехкдаьтто дийнаьяй Вальдез. Низткъа эзар саг мара ца вахаш хиннача городилге баха нах шозза дукхагӀа хинна. ХӀаьта 12 бутт кхы баьлча, специалисташта хетачох, барх1 эзар саг вахаргва цига. Нах тӀааха болабеннаб цига цу поселках трансаляскински мехкдаьтта провода бухсоццачара пункте лаьрхӀалга шоашта дӀа ма хеззниге а.

«Мехкдаьтта истори» хьадоладеннад 1957 шера денз, Кенай яхача ахгӀайрен тӀа геологашта эггара хьалхара мехкдаьтта коралаьча хана денз. ТӀа-тӀа дукхагӀа леха даьлар из, хӀаьта 1968 шу хьатӀаотташ Прудхоу-бея районера корайир мехкдаьтта доалла перспективни моттиг. Специалисташта гучадаьннад, хӀанзарча техниках пайда а эцаш, цига хӀара денна 820 миллион литр йоаккхаш кӀезигагӀа даьхача а ткъаь пхиъ шера мехкдаьтта даха йиш хилар.

Шаккха а гӀор ца яшача хьалашка мехкдаьтта даха Іалаьмате хала дале а, цул совгӀа, эггара гаргагӀча порте кхаччалца а цхьа эзари ах эзари совгӀа километр гаьна из дӀаозара проблема боарам боапаш чоалхане яле а, мехкдаьтта компанешта лаьрхӀад: кӀерам боагабе мегаргдолаш да ловзар. «Іаьржача дошо» боарам боацаш доккхий пайдаш хергдолчоа тара дар гӀулакх чӀоагӀа цинна мах ІотӀа а кхийтта энергетически кризис йолча хьалашка.

Компанешта ловр къоабалдеш бацар Інлмахой. Іалам лорадара дешашта бола специалисташ. Тундра караерзаелга гонахьарча Іалама цӀенхаштта кхерам тӀатоссаш хургда аьнна лаьрхӀар цар. Алхха еза-йоккха оборудовани цига дӀакхоачаяро а, йоахар цар, шаккха а гӀор ца яшача улла баьца корка тӀоа бохабе а цу тайппара, арктически вахара цикл метта йоагӀаргйоацача йоаккхаш хувца а тарлу. Цига баха нах а — эскимосаш, алеуташ, индейцаш — иштта кхийраб мехкдаьтта провод йиллара техника тӀаозарои керда поселкаш Іояхкарои массаза а лелаяьча промыслах шоаш бахар а кхы тайпа балхаш лаханза баргбоацача шоаш кхоачабар а.

США конгресса пенашта юкъе чакхбаьлар трансаляскински мехкдаьтта провода тӀехьарчарнеи духьаларчарнеи тоно гречески хунта хьаллоаттаяро хӀанзара балане гӀулакхаш доладалара новкъостал даь хиларах.

юкъе эттa хинна боккха къовсам. Законодателаша мукъа белар гӀирсаш хьалде, цхьабакъда Заполярья Іалама царех доала зулам, хетаргахьа, геттара кӀезигде йиш хулийтаргйола массехк цӀенхаштта услови а оттаяь, мара баланзар. Аляске хьатӀааха йоллелар механизмаш, турбаш, наькъа техника, наь.

Книжкаш тӀара наха дагайоагӀа Клондайккера деза металл корадаьча хана хьайна хинна «доше хорш». ХӀанз мехкдаьтта хоршах йоахка дукха белгалонаш хьалхагӀа хиннача «доше хоршах» йоахкаш хиннараш моргаш я. Вешта, нагахьа санна хьалха цхьаь цаІ вола старатель эггара хьалха ше цийх тийша хиннавале, хӀанзарча, ираз лехарий кхел США правительства мехкдаьтта даха лиценеш еннача «Атлантик Ричфилд», «Бритиш петролеум» яхача монполейІалаьматий бе йоалл.

Болх дӀайибец йола компанеш декхарийла я царна чуІе моттиг хилийта. Царна хилийта декхарийла яле а, яц дезалашта хилийта-м. Из бахьан долаш юлларгйолча мехкдаьтта провода наькъа тӀа ядача Вальдеза, Гленаллела, Фэрбэнкса, Прудхоу-бей, кхыча городашта гоннахьа хьалъэттад бӀехача хьалашка готбенна нах чуІеш дола чаьтараш, баракаш, автоприцепаш.

Вальдезе, язду газето, е керда маькх а, е кога гӀирс а бац хьаэца, цергий лор коравоагӀаргвац, е кино гӀолга а дац. ХӀама эца езаш хилча эзар километр гаьна... Анкоридже болх цига баха нах. Цхьабакъда хьайийлла кхо бар-м я. Цар чу ха дӀахьош хул дехке баьнна арахьара керда тӀабаьхкараши хьалхагӀа денз бахараши. Нах чӀоагӀа бебаш хиларах мехкдаьтта трассана юххе гӀолла ядача городашта гӀойле яьй Іаьдалаша: царна дӀахеца ахча алсамдаьккхад. Из ахча кхы тӀа а полицейскеш боалабарга дӀалахад: Аляскера зуламаш наьха санна дийбад.

ЦӀенхаштта оарц доахаш я штата общественность. Сьангар чу хӀанз а Іочуйиллаяц чугӀолла хьалхара аргӀа 1977 йолаялийта лерхӀаш йолча турбаех цхьаь цаІ, цхьабакъда конгресса решене хӀанзале а чӀоагӀа къовсамаш хьоадаьд. ХӀанзалца «да воацаш» хинна Аляскера лаьтташ корпорацешкеи частни нахагеи дӀаденнад. Частни инициативана тӀаозаш латт къилбаседехьара халкъаш. Арахьара тӀабаьхка чарахьий грузовикаш тӀа а хайше керда дехкача наькъашка гӀолла походе болх кхерадеши доадеши оакхарий а долаш.

Монополешта пайда лургболча мехкдаьтто Аляска бала а хинна дӀаоттара кхерам хулийт.

Ю. РОМАНЦЕВ,
ТАСС корреспондент.
Нью - Йорк.

Э. КЕННЕДЕ ЗАЯВЛЕНИ

ВАШИНГТОН, 19 август. (ТАСС). Сенатора Э. Кеннеде тӀахьийхар кхыча мехкий берига бӀу Кипрера арабаккхаран кхыча мехкашкахьара цун гӀулакхашта юкъегӀертилга соцадаран.

Кризис бахьан долаш къаьстта бехктокхаме я ВӀашагӀкхийтта Штаташ, хьакхайкадир сенатора, ворхӀ шера Вашингтоно гречески хунта хьаллоаттаяро хӀанзара балане гӀулакхаш доладалара новкъостал даь хиларах. ХӀанзалца хьа, аьлар цо, США-с ший дипломатически влиянех бизза пайда ийцабац Кипрера тӀом соцабелгеи Кипра проблема киприоташа шоаш къоастаелгеи вӀаштӀехьдаккхара.

Кунейтра — 1967-ча шера денз израильски оккупацена кӀала хинна город. 1973-ча шера октябрьски тӀом чакхбаьнача, Сирей Израилей эскараш вӀашагӀкъоастадаьчул тӀехьагӀа оккупантий город йита йийзар. Цхьан хана тоаенна хинна Голански лакхаленашта юккъе улла из город израильтянаша шоаш дӀабахалехьа еррига йохайир.

СУРТА ТӀА: йохаяь Кунейтра.

ТАСС фотохроника.

ПАРТОРГАНИЗАЦЕЙ ГӀОНЧАШ

КУЛЬТУРА УЧРЕЖДЕНЕШИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЯХЬИ

Социалистически яхьа хьакъехьара ленински принципаш ларде а нийца, партийни, профсоюзни организацешца цхьана, дуккхача лостамех болх чаккбоаккх МагӀалбикерча культура организацеша юртбоахама къахьегамхошта юкъе социалистически яхь шерагӀа йоаржаеш, балха хьалха латтарий хьоккхамаш массанена дӀадовзийташ.

Клубий, библиотекай болхлоша дукха болх баьб КПСС ЦК партеген советски халкъаген даь Кхайкарал «Кхаш леладарен хьайбаш кхабарен продукташ дукхагӀа яхара, уж дукхагӀа паччахьалкхенга йохкара юртбоахама болхлошта юкъе Ерригсоюзни яхь йоаржаярах» бола КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК соцамаш наха дӀадовзийташ. Массанахьа наха юкъе къамаьлаш даьд, хозаш газеташ дийшад уж исторически документаш дӀадовзийташ.

Культучрежденей болхлоша кийч а даь ерригача бригадашка, арен станашка, фермашка хьатехад коллективай а хӀара болхлочун а пятилетка диъларгӀча, къоастамбеча шерара социалистически декхараш.

Цул совгӀа хӀара клубе, культура цӀагӀа, библиотеке я шоай совхоза, колхоза планаш, иштта тӀанийца социалистически декхараш. Къахьегамхошта юкъе социалистически яхь йоаржаяра лоархӀаме да цхьаькха а. Ерригача культура учрежденешка кийчъяьй нийслагӀча пятилетке СССР, Нохч-ГӀалгӀай АССР, район экономически дегӀаяр гойташ йола плакаташ, выставкаш, стендаш. Царна юкъе я «Пятилетка диъларгӀа шу», «ДиъларгӀча къоастамбеча шера доазонаш», «Кердача пятилетка доазонаш», «Парте кхайкарала — хьинаре къахьегам», «Яхьа — керда болам» яхараш а, кхыяраш а.

Культура учрежденей болхлоша дукха болх чакхбоакх ханал хьалха халкъбоахама планаш кхоачашъяра, къахьегама овсарле лаккъяра тӀехьа социалистически яхь шерагӀа йоаржаелга Іалаьмате боккхача лоархӀаме хилар наха дӀадовзийташ. «Къахьегамо доакх сага сий», «МугӀаререча балхо а турпале кхолл», «Агроном — лаьттан да ва», «Тахан дӀайолалу кхоане», «Болхлой классеи ахархойн цхьоагӀои Нохч - ГӀалгӀайчен боахам дӀахо дегӀабари» — яха а, кхыдола а къамаьлаш каст-каста чакхдоах культура болхлоша совхозашка, колхозе.

Коммунистически кхетам балара лоархӀаме дакъа хиларга хьежжа, массе а хана чӀоагӀа терко еш леладу культучрежденей болхлоша кагирхой къахьегамцара безам чӀоагӀбара гӀулакх. Хьалххехьа дика кийчо а еш чакхйоах культура учрежденешка кагирхоша балха говзал харжара, юртбоахама къахьегамхой балка коталонашта хетаяь сайренаш. ВӀашагӀтох юртбоахаме а города промышленносте а паччахьалкхен планаш, тӀанийца социалистически декхараш кхоачашдарах йола материал, из дӀайовзийт гулбеннараш та.

«Вахарера путевка» яхаш яр 10-ча классашкарча дешархошта яь сайре. Цига бийхабар «Ингушский» совхозе социалистически яхье хьалха латта тракторист Х. Бельтоев, комбайнер Х. Гетагажев, городера буровой бригада начальник Г. Попхадзе, бурильщик А. Андриенко, кхыбараш. Укх шера юкъера школа чакхйоаккхарашта цар дийцар шоай къахьегама толамех, балха лоархӀамах, дӀахо йодача хана шоай коллективаша кхоачашде лерхӀачох.

Цу сайренга культболхлоша кийчъяьяр «Вай ханара турпалаш» яха плакат. Цу тӀа дар «Ингушский» совхоза МагӀалбикерча мехкдаьттахой а балха хьокхамаш. Иштта сайренга гойташ дар А. Пластова «Ялат чуэцар», «Трактористa пхьор», В. Бакшеева «Сийна бӀаьсти» яха сурташ, В. Мухинай «Болхлои ахархои» яха скульптураш. Ерригача сайрен эпиграфе дар «Іайха кхоачашдер дукхадезаш хила веза, тӀаккха къахьегам, эггара мугӀарерабар а, кхолламга кхоачаш лакхлу» яха М. Горьке дешаш.

Иштта толамца чакхъяьлар Долакоарча культура ЦӀени библиотекан болхлоша вӀашагӀтеха «Ингушский» совхозе къахьегарий кхаь ноахала викалаш вӀашагӀкхетара сайре а. Цига дакъа лоацаш хиннача хӀанз пенсе болча къахьегама ветеранаша Э. Алероева, А. Даурбекова, А. Балаева дийцар гулбеннараштa хьалхарча пятилеткай декхараш кхоачашдарах, юрташка хиннача ирача классови къовсаме керда колхозни вахар котдаларах, коммунизма эстафета боккхагӀчар тешшаме шоай эӀамагӀашка дӀаялларах.

Ерригача совхозе лоархӀаш а сийдеш а ба хӀанз коммунизм хьалъерий викалаш У. Гуноев, М. Картоев, Н. Пешхоева, кхыбараш. Цар дийцар нийслагӀча пятилетке совхоза кхоачашъе езача йоккхийча планех, уж ханал хьалха чакхъяхара яьржача социалистически яхьах, юрта бахача наькха вахара хьал тоадаларах. Цар тӀахьийхар шоашкара къахьегама эстафета дӀахо яхьа еза кагирхой, обществана пайданерча балха хьинаре дакъа лоацаш, даьй сийлен гӀулакхашта тешаме, массе а хана социалистически Даьхен гӀулакха кийча хилара.

Коммунистически партех, вай социалистически Даьхенах, тоалуш, хозлуш йоагӀача вай Нохч - ГӀалгӀайченах иллеш а оалаш чакхъяьлар из сайре.

Социалистически яхье хьалхле лелаеча механизаторий Ю. Эрсиноева, Р. Алероева, Р. Пешхоева дезалаш безбеш сайре чакхъяьккхар СоагӀапчарча культура ЦӀени библиотекан болхлоша. Из сайре яр «Даьй наькъаш — кӀоригий наькъаш» яхаш. Цу дезалашка даьшта уллув ахархочун болх хьа а лаьца дӀаэттаб къонгаш. Гулбеннарий теркам тӀаозаши къонабараштa пайданеи яр из ахархой династешта хетаяь сайре.

Юртбоахама къахьегамхошта юкъе социалистически яхь вӀаштӀехьйоаккхача, яхье толамаш даьхараш дӀабовзийтача, балхацара кхоачамбоацараш гучадоахача къаьстта хьинаре дакъа лоац агитбригадай доакъашхоша. Уж каст-каста хул бригадашка. Цига цар концерташ хьокх, яхье дикагӀа толамаш доахараш хестабеш, тӀехьабусараш, дисциплина телхаераш доастама боахаш иллеш оал, ашараш локх, хӀаьта иштта къахьегама листокаш арахец. Белгалдаьккхача кхоачам ба Долакорча культура ЦӀен агитбригада республикански хьажарга хьалхара моттиг яьккха хилар.

Социалистически яхьа тайп-тайпарча оагӀонашта хетаяь 10 сайре чакхъяьккхай, 58 къамаьл даьд укх тӀеххарча хана культура учрежденей болхлоша. Цига дакъа лоацаш хиннав виъ эзар совгӀа саг. Агитбригада доакъашхоша арахийцай 153 къахьегама листок, 18 стендаши плакаташи кийчъяьй.

Культура учрежденей болхлой тахан ба а ба, дӀахо йодача хана хург а ба партийни организацей тешшаме гӀончий.

М. ПУШИНА,
МагӀалбикерча культура отдела заведующи.

Московски автодорожни институте цу института ректора, СССР автомобильни спорта Федераце председатела, профессора А. Афанасьева хьинарагӀа дукха ха йоаццаш вӀашагӀъеллай скоростной автомобилий лаборатори. Цига хьаю керда гоночнии спортивнии автомобилаш, тохкамаш ду кердача двигателашта.

Лабораторе кийчъяьй инженерно - технически болхлой кадраш. Царна юкъе ба Советски Союзе цӀи хеза инженераш - тохкамхой спортивни машинаш хехкара рекордсменаш С. Гесс, М. Балезин, Э. Линдгрен, иштта кхыбараш.

М. Назарова кулгаллеча коллектива инзаша хьаяьй хӀанз лабораторе гонщикаша Прибалтике чакхйоахаш латтача спортивни автомобилий яхьашка дакъа лоаца 4,3-и 1-и формулех йола спортивни автомобилаш.

СУРТА ТӀА: инженер-тохкамхо, шоссейно кольцевой гонкай СССР чемпионата дото призер М. Балезин ВАЗ 2101 двигатель тохкаш ва.

А. КОВТУНА сурт.
ТАСС фотохроника.

Дика къа а хьийгад са а леӀад

Укх деношка города Грозне В. И. Ленина цӀерагӀча майдан тӀа тӀема-спортивни лагерий юнармейций парад хилар Грозненски гарнизона оркестро марш а локхаш. Майдан тӀа нийссача мугӀарагӀа дӀаотт «Сатурн», «Сын полка», «Орленок», «Гвардеец» яхача лагерий батальонаш.

Майдан тӀа гулбеннабар уж даькъала буна баьхка, партийни, советски, комсомольски организацей викалаш. Митинг хьайийллар ВЛКСМ горкома секретара Токаренко Машас. Цул тӀехьагӀа къамаьл дир комсомола горкома хьалхарча секретара, ВЛКСМ XVII съезда делегата Целовальников Василе. Дика къахьегаш хоза салоӀаш ха чакхъяккхарца даькъала бийцар цо юнармейцаш.

Шоаш даьхача толамех рапорт делар батальоний командираша.

«Сын полка» яхача лагере салоӀаш хиннача дешархоша 90 тонн сомаши баьцадаараши гулдаьд. «Сатурне» салоӀаш хиннача лоаллаха уллача Сунженски района XIX-ча партсъезда цӀерагӀча колхозе хӀара деина кхашка, хьайбаш лелалеча фермашка, кхычахьа балхаш а даь 10 эзар сом ахча даьккхар. Дукха болх баьб «Сатурне» спортивни даькъе а. Из гучадоал лагере салоӀаш хиннача хӀара дешархочо ГТО норма дӀаенна хиларо.

ХӀаьта «Орленке» хиннача юнармейцаша хьажкӀашта оасар деча новкъостал даьд. Тайп-тайпара сакъердамеи пайданеи салоӀама мероприятеш чакхъяьхай. Походашка ихаб, «Зарница» яхача тӀема-спортивни ловзаре дакъа лаьцад.

Юрта боахама къахьегамхошта баьцадаарашта оасар деча, уж чуэцача новкъостал деш хиннаб «Гвардейца» юнармейцаш а. Кхыча лагерашка санна хоза хиннад цар вахар. Массане ГТО нормаш дӀаеннай. ХӀаьта царех дукхагӀбараша дотон дошои значокаш а яьхай.

Чакхдаьннад кагирхой лагерера вахар.

Бакъда дукхача хана дикдургдац бераштa дисциплина айеш, къахьегамцара безам совбоаккхаш, Даьхе езаш хила, иштта эздели гӀулакхи Іомадаь лагерера вахар.

В. ВИКТОРОВ.

СУРТА ТӀА: г. Грознерча В. И. Ленина цӀерагӀча майдан тӀа юнармейций парад.

В. ЕЛИЗАРОВА сурт.

СПОРТ

«ТАМАШИЙНА ШАШКА» ЯХА ПРИЗ ЯККХАРА

Дукха ха йоацаш Грознерча шахматни клубе ирача спортивни къовсаме чакхъяьлар ВЛКСМ Грозненски горкома «Тамашийна шашка» яха приз яккхара кагирхошта юкъе шашкаех ловзара яхьаш. Города йиъ районера 18 команда яр цу яхьашка дакъа лоацаш.

Массарел дикагӀа лейзар Ленински районерча «Орленок» клуба команда. Финалера ялххе а партн ловзаеш кот а яьнна тешшаме хьалхара моттиг яьккхар цо, ерригa хила йиш йолча 18-нех 17 очко а йолаш.

Дика ловзар гойтар Ленински районерча «Спутник» яхача клуба команда а. 13 очко а йолаш шоллагӀа моттиг яьккхар цо. «Тамашийнача шашка» приз яккхара хиннача яхьашка соахка массарел котъяьнна хиннача Старопромысловски районерча «Восток» команда кхоалагӀча моттигах кхоачам бе бийзар укх шера...

Шашкех ловзара яхьашка котбаьннарашта кубоки грамоташи дӀаелар ВЛКСМ горкома инструктора Дзауровa Тамарас.

В. ЖУК-ТРИПОЛИТОВ.

ФУТБОЛ

ДӀадахача кӀирандийнахьа СССР футбольни чемпионата «А» класса ІІ-ча лига IV-ча зонера командаш 26-ча. туре ловзаш хилар.

Грознера «Терек» Махачкале моттигерча «Динамоца» вӀашагӀкхийтар. Зона лидерашта юкъера из вӀашагӀкхетар шаккхе командана боккха лоархӀам болаш дар. «Терека»: футболисташа шоай нaІараш аьттонца лораяр бахьан долаш ловзара совле матча дукхагӀча даькъе фусамдаьшка хиннаяле а из цхьаккха команда кот ца йоалаш чакхдала мегаш дар. Цхьабакъда 87-ча минуте хьаьшаша шоай штрафной майда тӀа бокъонаш толхаю. Судахочо хьожаяь пенальти «Терека» наІарашка чутехар динамовца К. Акчурина. Иштта счет 1:0 а йолаш Махачкалинцаша котало яьккхар.

ХӀаьта цу тура кхыдола вӀашагӀкхетараш иштта чакхдаьлар:

«Рубин» (Казань) — «Салют» (Белгород) — 1:0, «Торпедо» (Тольятти) — «Сталь» (Орел) — 2:0, «Строитель» (Уфа) — «Авангард» (Курск) — 1:1, «Волгарь» (Астрахань) — «Машук» (Пятигорск) — 1:1, «Баррикады» (Волгоград) — «Дружба» (Майкоп) 0:0, «Локомотив» (Оренбург) — «Труд» (Воронеж) — 1:0, «Металлург» (Магнитогорск) — «Ревтруд» (Тамбов) — 2:0, «Волга» (Горький) — «Спартак» (Йошкар - Ола), — 2:1.

СССР ФУТБОЛАХ «А» КЛАССА ІІ-ча ЛИГА IV-ча ЗОНЕРЧА КОМАНДАШТА ЮКЪЕ ХЬАЛХЛЕ ЯККХАРА

ТАБЛИЦА

командаш	В	К	Н	Э	Б	О
1. «Терек»	25	15	6	4	35—20	36
2. «Авангард»	25	14	6	5	39—25	34
3. «Динамо»	26	14	6	6	40—28	34
4. «Торпедо»	26	14	5	7	24—16	33
5. «Дружба»	25	13	6	6	33—19	32
6. «Рубин»	26	11	7	8	29—23	29
7. «Салют»	25	12	5	8	24—24	29
8. «Труд»	25	9	10	6	23—16	28
9. «Волгарь»	26	11	6	9	25—25	28
10. «Сталь»	25	10	7	8	28—22	27
11. «Металлург»	25	10	6	9	30—27	26
12. «Спартак»	26	7	12	7	26—25	26
13. «Локомотив»	26	8	9	9	28—32	25
14. «Машук»	25	9	6	10	23—29	24
15. «Ревтруд»	25	6	11	8	20—26	23
16. «Волга»	25	8	6	11	26—28	22
17. «Зенит»	25	8	5	12	20—28	21
18. «Строитель»	26	6	7	13	16—30	18
19. «Сокол»	25	6	6	13	21—37	18
20. «Баррикады»	26	5	4	17	18—38	14

БЕЛГАЛДАР: В — вӀашагӀкхетараш; К — коталонаш, Н — цхьаккха команда кот ца йоалаш чакхдийнна вӀашагӀкхетараш; Э — эшараш; Б — хьалхара цифра — кхыча командай наІарашка чуйитта бургапаш, шоллагӀа цифра — шоай наІарашка чакхъювлийта бургаш; О — командас яьха очкош.

Фотоконкурс

«Нохч - ГӀалгӀайчен халкъий къахьегача интернациональни дезале» яхаш девиз а йолаш фотоконкурс кхайкаю Нохч - ГӀалгӀай АССР журналистий Союза правлене бюрос.

Фотосурташа хьахьокха беза республикерча къахьегамхой къахьегами салоӀами, пятилетка диъларгӀча къоастамбеча шера лелаеча социалистически яхье хьалха латтараш.

Къаьстта теркам тӀабахийта беза КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашъеш йоахкача республикерча интернациональни коллективай доттагӀала.

Конкурсе хьачуэц 18х24 см а кхы доккхагӀа а дола фотосурташ, Іаьржа-кӀай бесаш дараш санна, иштта цӀе-кӀай бесаш дараш а.

Фотоконкурса юкъе дакъа лаца йиш я фотожурналистий а фотолюбителий а.

Конкурсе котбьиннарашта яла 5 премии оттаяьй: 50, 40, 30 сом долаши поощрительни ши премии 20 сом долаши.

ДикагӀдола балхаш Нохч-ГӀалгӀайчен журналистий Союза фотовыставке хьокха оттадергда.

Фотобалхаш хьачудала деза ха 1974 шера 31 декабре кхаччалца я.

Фотосурташ укх адресагӀа дахкийта: г. Грозный, Дзержинске улица, 21, радио ЦӀа, Нохч - ГӀалгӀайчен журналистий Союза правлене секретарагӀа.

ЛЕКТОРИЙ СЕМИНАР

Укх шера 16 августе хилар партийни комитетийи «Знание» Общества республикански организацеи лекторий-международникий аргӀанара семинар.

Семинаре къамаьл дир РСФСР «Знание» Общества правлене лектора А. Т. Фомичева. Цо дийцар Советски Союза хӀанзара дунен халкъашта юкъера хьал, КПСС-ен Советски правительстваси арахьара политика чакхйоакхаш беча балха керттера лостамаш.

Семинаре дакъа лоацаш хиннача наха даьча дуккхача хаттарашта дика доашхаш жоп делар А. Т. Фомичева.

В. БАИКИН,
КПСС обкома лектор.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

22 август

I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. Іуйрийнара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Босбола телевидени. «Малк. фо, хий». Къонача спортсмений выступлени. 10.00 — «КӀай кхерий» яха художественни фильм. 11.10 — Москва а, москвичаш а. 11.40 — Босбола телевидени. Дунен халкъий творчества. 15.15 — Передачай программа. 15.20 — «Таджиктелефильм» студе документальни фильмай программа. 16.15 — Шахматни школа разрядникий класс. 16.45 — «Центроэнергомонтаж» треста 50 шу дизарга монтажникаш. 16.55 — Бераштa. Къаьнача мастера васкет яха телевизионни художественни фильм. 4-гӀа серя. 18.00 — «Нохч-ГӀалгӀайчу гӀолла». Информационни программа (эрсий, гӀалгӀай меттала). 18.20 — Музыкальни пауза. 18.25 — Кагирхойи атеизмеи эггара халагӀдолча дешайх цаІ. 18.50 — Киножурнал. 19.00 — Телевизионни хьожараша хаттараш ду, тӀадехк, могаду. 19.30 — Босбола телевидени. Советски Союзе Румыние Социалистически Республика культура денош хьадийллар. «Румынски рапсодии» яхача фольклорни ансамбла концерт. Паччахьалкхен Центральни концертни залера трансляци. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Босбола телевидени. Концерта трансляци дӀахо яьхар. 22.40 — Босбола телевидени. Боксах йола дунен чемпионат. Гаванера передача. 23.10 — Кердадараш. Передачай программа.

II ПРОГРАММА

18.00 — Кердадараш. 18.15 — Босбола телевидени. ХӀара сурта тӀа малх ба. 18.30 — Чайковске цӀерагӀа йолча дунен халкъашта юкъерча 5-гӀа конкурса лауреата выступлени ю. Берданенщикова. 19.00 — Босбола телевидени. «Тхо БАМ» хьалъеш да. 19.30 — Шоана, бераш. 19.40 — Сог къахьегамца сий долаш ва. ХьажкӀаш лелаярхо Губиев Султан. 19.50 — «Рекорд» яха художественни фильм.

23 август

I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. Іуйранара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Босбола телевидени. КӀаьнкаш дӀахьалха гӀо. 10.30 — ТӀема шерех дагадоагӀараш. Немецко-фашистски гӀаьрахой Молдавски ССР мукъаьккха 30 шу дизарга. Кишиневера передача. 11.00 — Классически ашарий концерт. 15.10 — Передачай программа. 15.15 — Зоений могт. 16.00 — «Москвичка» яха телевизионни клуб. 17.30 — Киножурнал. 17.40 — Цхьан дезала юкъе (гӀалгӀай меттала). 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Румыние социалистически Республика телевидене программа. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Босбола телевидени. Композитора Афанасьевца вӀашагӀкхетар. 22.35 — Босбола телевидени. Боксах дола дунен чемпионат. Гаванера передача. 23.30 — Кердадараш. Передачай программа.

II ПРОГРАММА

16.00 — Изобразительни искусства музеера передача. 17.30 — Телевиденe Волгоградски студе передача. 18.00 — Бераштa дола фильм. 18.10 — «Нохч - ГӀалгӀайчу гӀолла». Информационни программа (эрсий, нохчий меттала). 18.30 — Хоамаш, реклама. 18.35 — Киножурнал. 18.45 — «Красный молот» завода коммунистий хьакъехьа. 19.10 — Документальни фильм. 19.20 — Хьалха латтa хьажкӀаш лелаерхой опыта вӀашин дагабувл (нохчий меттала). 19.40 — ХьажкӀаш лелаерхой шоана дола концерт.

РАДИО

22 август

6.30 — «Юртара вахар» (нохчий меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — Республикански газетий обзор. 8.25 — ДоттагӀленах дола илли (гӀалгӀай меттала). 8.50 — Іилман - технически информацеш (эрсий меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Къона тӀехье (нохчий меттала). 16.15 — «Лакхале» яха радиовыпуск (гӀалгӀай меттала). 16.30 — КПСС-а XXIV-ча съезда соцамаш кхоачашде. Грозненски локомотивни депо социалистически яхьа хьалхалаттарех дола дувцар (нохчий меттала). 16.50 — Парткоми хьажкӀаш лелаерий социалистически яхьи яха корреспонденци (эрсий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гӀалгӀай меттала). 18.40 — «Шоана, кхалнах» яха радиожурнал (гӀалгӀай меттала).

23 август

6.30 — «Юртара Іуйре» (эрсий меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — Республикански газетий обзор. 8.25 — Нохч - ГӀалгӀай беламе иллеши куплеташи (нохчий меттала). 16.00 — «Агитатора сийдола дош» яха корреспонденци (нохчий меттала). 16.15 — «ДоттагӀий вазаш» (эрсий меттала). 16.30 — Ипполитов-Иванова ашараш (эрсий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гӀалгӀай меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гӀоллаш Грознеи хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбузехьара секунде 3—7 метр чӀоагӀа мух а хьекхаш ха хилен фегара температура республике гӀолла—24—29, Грозне 26—28 градус йӀовхал йолаш хилен тарлу. Кхоанен ломмен хувцалуш морхаш а йолаш, лоадама йоачан а йоацаш, малхбоалехьара секунде 5—10 метр чӀоагӀа мух а хьекхаш ха хила а фегара температура бийсашка — 12—17, деношка 21—26 градус йӀовхал йолаш хила а тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051 г. Грозный, Ленина улица 11 (3-гӀа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхама секретара—3-34-38; партийни вахарен культуран отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отделеи бухгалтереи — 2-60-71.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры—3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71.

Газет арадувл шиннаненера, шоаттан деношка.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Револющe проспект 7/84. Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Револю ции 7/84. Заказ № 7307.